

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Égy évre 24 korona.
Égy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Égy évre 28 korona.
Égy hónapra 2 k. 40 l.

IRÁNYTÉSEK:

— ha a bors polt sor egyezer 20 fil.
minden következéskor 16 filér.

— ha a bors polt sora 40 filér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, augusztus 2.

Mai számunk főbb közleményei:

A konzulok bíráskodása.
Izgalmes megyegyűlés.
Spanyolország harca a pápa ellen.
Aradi ifju — bécsi szanatóriumban.
Hazaszállították a feleséggyilkos orvost.
A honvédtőhadnagy bűnlajstroma.
Megnyuzott pincér.
Nyári tréfák.
Egy aradi mérnök repülőgépe.
Hogy zuhantam le a repülőgéppel?
Tizenöt halott.

Az utolsó ülés.

Arad, augusztus 1

Ma volt a nyári szünet előtt utolsó érdemleges ülése a képviselőháznak. Vége van az első tanácskozási időszaknak, amelynek az volt a rendeltetése, hogy az államháztartás rendjének és a rendes katonai szükségleteknek biztosításáról gondoskodjék. Rövid öt hét alatt a parlament eleget tett ennek s ezenfelül rendezte a Romániával való kereskedelmi viszonyunkat s néhány kisebb, sürgős törvényjavaslatot is megszavazott.

Ez a rövid idő és a legsürgősebb teendők sietős elintézése nem alkalmas arra, hogy a parlament színvonal, akcióképessége, hivatásának igazi betöltése felől véleményt alkossunk. Ezt igazában a jövő mutatja meg. Mindazonáltal tapasztalható, hogy a közvélemény már eddig is igazolva látja a nemzet ítéletét, amelylyel a legutóbbi választásokon az ország sorsának intézését, vezetését a nemzeti munkapárt kezébe adta. Megál-

lapithatta annak jelét, hogy a magyar politikában fölülkerekedett a rendre való törekvés, diadalmaskodtak a jobb-érzések és vége, talán mindörökre, a cöl- és oknélküli zavargásoknak. Az ország ügyei minden irányból a rendes mederbe kerülnek majd. Nincs végzetesebb mulasztás, mint amely egy egész nemzet gazdasági és társadalmi életének kárára történik. A munka parlamentjének legnagyobb érdeme, hogy fölismerte a politikai, illetve törvényhozási restanciák veszedelmét és elsősorban azokon igyekezett segíteni. Ennek a törekvésnek a jogos voltát még az ellenzék is elismerte, mert leküzdötte a pártszenvédelmet és talán a fölrítati vitától eltekintve, nem gördített komoly akadályt a gyors munka elé. Ezt feltétlenül, minden tekintet felreértve el kell ismerni az ellenzékéről, különösen pedig a leghiggadtabbban viselkedő Kossuth-párttól. Azonban az ellenzék magatartásának vannak olyan szimptomái is, amik kizárólag a közvélemény hangulatából következnek. A választásokon szenvedett súlyos vereség arra tanította meg az ellenzék, hogy le kell térnie a mindig akadékoskodó politika országrontó útjáról, le kell mondania anarchisztikus módszereiről, mert csak így lehet elég erkölcsi és szellemi ereje, csak így lehet komoly, igazán számbavehető tényezője a közéletnek. Pszichológiai tünet, hogy a nemzeti munkapárt tulsulya elhallgattatta a leglármásabb, legvéresebbszájú obstrukciós vitézeket

is. Ha tovább kutatjuk az első tanácskozási idő körülményeit, még egy fontos körülményre, illetve mozzanatra bukkanunk. Azok a törvényjavaslatok, amiket a képviselőház elfogadott, a fölrítat kivételével, tulajdonképpen nem is a jelenlegi kormány alkotásai voltak. Programmegvalósítás volt, illetve a program egyrészének megvalósítása a mások eszközeivel, amikkel amazok nem tudták, vagy nem akarták az ország javát előmozdítani. A közélet rendje most teljesen helyreállt. Szabad a fejlődés útja, elvannak takarítva arról azok a romok, amiket a koalíciós gazdálkodás rajtahagyott és most már ugyyszólván csak néhány erőteljes lépést kell tennie Magyarországnak, hogy elérje a kulturális és gazdasági haladás eddig elzárt, gyümölcsökkel, jóléttel megáldott paradicsomát. Mivel pedig a kormány a régi mulasztásokat pótolta, a régi bűnökéből származott betegségeket kigyógyította, igazán ezek miatt nem érhetne gáncs a kisebbség oldaláról.

Az ellenzékben ezuttal élt a felelősség érzete. Azokat a törvényjavaslatokat, amiket nagyrészt a maga emberei dolgoztak ki, el nem vethette, máglyára nem kívánhatta. Ennek a második lélektani mozzanatnak is köszönhetjük, hogy az új parlament pótló munkája nemcsak alapos, hanem gyors is volt.

Szétoszlanak az új parlament tagjai a jól megérdemelt pihenésre. Nem akarjuk azt állítani, hogy nagyon ki-

A cigaretta.

Írta: Ádám Éva.

— Ez mégis borzasztó! Tudja meg, hogy ez így tovább nem mehet! Hozasson nevelőt a fiuk mellé, vagy vigye őket internátusba, vagy csináljon velük akármit, de én tovább nem kinlódok velük!

Ezt a mama mondta. Ma egész nap verődött a fiukkal és a sok mérgelődéstől egészen kifáradt. Haldokló gesztusokkal beszélt az ő mártírságáról, de mikor látta, hogy az ura milyen flegmatikusan hallgatja, kitért belőle a szó.

— Hát mit csináljak? — szólt a férj bágyadtan, mert hát azt senkise kívánhatja, hogy valaki csak úgy egyszerre, minden bevezetés nélkül dühbe jöjjön.

— Mit csináljon? Megöl ezzel a kérdéssel! Hát nem tudja, mi az apa kötelessége? Hát nyugodtan fogja nézni, hogy tönkre tegyenek ezek a gazemberek? Könnyű a férfinek. Maguk azt hiszik, hogy, ha szép esendesen reggeltől estig kapargálnak az íróasztal mellett s közben jó bodor füstöket vetnek, — azt hiszik, hogy azzal lerótták a család iránti kötelességeit!

— Tovább...

— Mondom is! Most az egyszer tudom meg nem szokik a prédikáción elöl! Maga, ha el-sején hazahozza azt a rongyos pár forintot s ledobja az asztalra, tovább nem törődik a

házával. Csak zsörtöl, ha ez, vagy az biányzik, de arra nem gondol, hogy néha majd belebolondulok, hová esszam a fizetést! Hát ez az igazság! Ez az a híres férfiaság!

— Ha jól emlékszem, nem a férfiaság miatt kezdett panaszkodni, inkább valamelyes gyerekség miatt...

— Ahogy vesszük. Magának minden gyerekség, amit én mondok. Jobb volna, ha ki-nyitná a szemét. Maga nem lát. Ilonka a tavasz óta hurcolja azt a ruhát...

— Még néhány tavaszon át hurcolhatja! — szólt röviden a férj, aki szerette volna, ha már végez az asszony.

— Nem is mondtam, hogy nem hurcolhatja! Sőt azt akarom mondani, hogy spórolni fogunk.

— Mit akar?

— Spórolni fog minden élelőly a háznál, de egy nevelőre ki kell, hogy tegyék!

— Nagyobb szükség volna nevelőnőre, ha már ilyen nagyban kezdjük. Ámbár maga is, én is anélkül nőttünk fel.

— Nevelő nő? Afféle perszónák nem kel-lenek a házamból! Magának persze mindegy a házabecsülete. Nem akarok skandalumot, mint az ügyvédéknél!

— Nem minden nevelőnő olyan...

— Szóval: maga a nevelőnő mellett kar-doskodik, azt megjárja az esze. Maga szeren-esétlen apa, olyan dolgot láttam a fiától, hogy a bolond is láthatja: a züllés útján van a gyerek.

A férfi fülét megütötte a szó. Züllik a gye-
rek?

— Mit csinált a gazember? — tört ki be-lőle a szó.

— Csak hogy végre eszmél! Értse meg, hogy a fia cigarettázik!

— És maga emiatt rögtönöz nekem ilyen jelenetet? Arra kérem, ne izgasson engem ilyen semmisségekkel.

— Maga ezt semmisségnek nevezi? Hát a multkor nem maga ütötte pofon a Bandit, mikor cigarettázott? Mi?

— Csak nem is dicsérem meg szemébe! Magunk közt azonban elismerhetjük, hogy nem olyan borzasztó eset, nem vág a jellembe.

— Furesa fogalma van magának a jellem-ről! Maga akar gyermeket nevelni? Ilyen kö-vetkezetlen, gyöngé, ingadozó karakterrel. En tudok gyermeket nevelni, de már meguntam.

— Én is meguntam a parancsait. Hozas-son nevelőt, ha tetszik, aztán lássa, hogy mi-ből fizeti.

— Bizza csak reám. Már a hirdetést is közzétettem... sőt válaszokat is kaptam.

— Csinos!

— Sőt választottam is...

— Sőt már fel is mondtam neki... Nem?

— Magával nem lehet komolyan beszélni. Talán azt hiszi rólam, hogy bolond vagyok?

— Azt nem. De én csakugyan közel ál-lok hozzá, szólt a férj.

— Dehát azért fölvehetné a másik ka-bátját.

merültek, de kétségtelenül dolgoztak. Es ezt régen lehetett megállapítani a magyar politikusokról. Hogy aktuális hasonlatot mondjunk: az új képviselőház rendbehozta az ország kertjének gyümölcsfáit. Gondoskodott arról, hogy a hernyók többé be ne lephessék, rothadtá ne rágicsálhassák azokat. Majd jön az ősz, amikor a munkáshad ismét elfoglalja helyét és friss erővel, istenes bizalommal lát hozzá az érő gyümölcsök learatásához és ápolásához. Kívánjunk hát boldog pihenést a nemzet becsületes munkásainak.

A konzulok biráskodása.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 1.

Ma tartotta utolsó érdemleges ülését a képviselőház. Holnap már csak formális ülés lesz, s azután bezáródnak a dunaparti palota kapui, hogy szeptember végén nyíljanak meg ismét. Ma a konzuli biráskodásról szóló törvényt tárgyalták és úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadták.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Kabos Ferenc.

Jegyzők: Szinnyi Mórse Félix, Szász Károly és Beszkid Antal.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

elnök bemutatja Szepesvármegye közönségének feliratát, melyben a március hó 21. iki események fölötti megbotránkozását fejezi ki és az általános titkos választójog ellen foglalt állást.

A Ház a feliratot tudomásul veszi.

Almay Olivér bemutatja a gazdasági bizottság jelentését a Házra eszközendő átalakítások és az ésterem további fentartása tárgyában. Kéri a jelentés sürgős napirendre tűzését.

A Ház elhatározta, hogy a jelentést a legközelebbi ülés napirendjére ki fogja tűzni.

Ezen harmadszori olvasásban elfogadják a népszámlálásról, a legeltetési forgalom megállításáról és az 560 millió állami kölcsönről szóló törvényjavaslatokat.

Következik a konzuli biráskodásnak szabályozásáról szóló 1891 évi XXXI. t. c. hatályának újabb meghosszabbításáról szóló igazságügyminiszteri törvényjavaslat tárgyalása.

Blanár Béla a előadó történeti visszapillantást vet a konzuli biráskodás történetére, majd ugyanezt ismerteti az osztrák magyar monarchia történetében.

Lovász Márton: Nincs osztrák-magyar monarchia! Magyar királyság van! (Zaj.)

Ugron Gábor: Monarchia van! Az más, mint monarchia! Monarchia területi kapcsolatot is jelenthet! (Zaj a baloldalon)

Blanár Béla kissé zavartan, láthatólag kétségbeesetten a közbeszólásokra, folytatja történelmi fejtegetéseit és végül kéri a javaslat elfogadását.

Bakonyi Samu (Justh párti): Nem szavazhatja meg a törvényjavaslatot, mert nincs ember, aki elismerné az 1891. évi XXXI. t. c. ról, hogy abban a magyar állam szuverenitása kifejezésre jut. A konzulok ugyanis „öfeleége az osztrák császár és magyar király” nevében hozzák ítéleteiket és az egész törvényen a közös állampolgárság felfogása vonul végig.

Székely Ferenc igazságügyminiszter védi a javaslatot Bakonyival szemben. A konzuli biráskodás egy kényeszerhelyzet következménye, az 1867. XII. t. c. ből sarjadzik. A törvény azt mondja, hogy a konzul közös tisztviselő, tehát minden funkciója közös. Így az igazságszolgáltatásban is kénytelen közös törvények szerint eljárni.

Förster Aurél: Ilyen nincs!

Székely Ferenc: Kifejti, hogy egyes közös intézkedések folytán a dolgok nem lesznek közös ügyekké, megmaradnak azok magyar törvény szerint magyar ügyeknek. De önálló konzuli szervezetet se létesíthetünk, mert az olyan költséges intézkedés volna, a melyet mi nem bírnánk el. A sürgős és nehéz viszonyokra való tekintettel kéri a javaslat elfogadását.

Ugron Gábor (Justh-párti): Az idő rövidsége miatt nincs idő a javaslat el nem fogadására, de elvileg köteleesség tiltakozni ellene. Az 1867. XII. t. c. ben foglaltakon kívül közös hivatalok egyéb ügyet nem intézhetnek el és itt ennek a törvények flakrása megsértésével találkozunk. A török viszonyok — melyek folytán erre a törvényjavaslatra szükség van — az idő zett törvényben nem foglaltatnak, tehát nem is merhetők el közös ügyeknek. Nem fogadja el a javaslatot (Helyeslés balról.)

Polónyi Géza (Kossuth-párti): Csupán ténybeli kérdés kényeszeríti a felszólalásra: Székely nyilatkozata, a melyben a miniszter az előző kormányt azzal vádolta, hogy nem teljesítette eléggé kötelességét.

Székely Ferenc igazságügyminiszter: Nem foglalkozott eléggé a kérdéssel.

Polónyi Géza: Az előző kormány ismerve a kérdés kínos voltát, tartózkodott a törvényjavaslat tárgyalásától, bár ő, mint igazságügyminiszter, megtette az előmunkálati intézkedéseket. A konzuli biráskodásról szóló javaslatot

is csak precedens nélkül álló módon lehetett a Házon keresztül hajtani.

Székely Ferenc igazságügyminiszter: A mostani évtizedes joggyakorlatot egyszerre megszüntetni nem lehet. Erdélyben is az osztrák polgári törvénykönyv egy része van életben...

Felkiáltások a baloldalon: Elég szögyen!

Székely Ferenc: ... és mégse jut eszébe senkinek a szuverenitás megsértésének kérdését felvetni. Kéri a javaslat elfogadását.

Elnök: Kíván valaki hozzászólni? (Senki.) Minthogy senki se kíván szólni, a vitát be zárom.

A Ház a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Következik a javaslat szakaszonként való tárgyalása. A címhez

Csermák Ernő (Justh-párti) szólal fel. Kivétel a konzuli biráskodásban a magyar nyelv behozatalát és a szuverenitás kidomborítását.

Székely Ferenc néhány szóban reflektál Csermák szavaira.

A Ház ezután szakaszonként is elfogadja a törvényjavaslatot. Harmadszori olvasását a legközelebbi ülésre tűzték ki.

Herczeg Ferenc, a könyvtári bizottság elnöke a könyvtárról tesz jelentést. A képviselőház könyvtárának állománya 65.121 kötet, amiből múlt évi beszerzés 3557 darab. Megtudjuk a jelentésből, hogy a könyvtár most rendezik, meg pedig úgy, hogy a könyveket nem szerzők, hanem szakmák szerint csoportosítják.

A Ház a jelentést egyhangúlag tudomásul veszi.

Khuen-Héderváry Károly gróf belügyminiszter: A napirend értelmében válaszolni kellene Urmánczy Nándornak a marostordamegyei főispán kinevezése tárgyában hozzá intézett interpellációjára. A távollévő Urmánczy Nándor távirati kérésére azonban a választ akkor adja meg, mikor az interpelláló képviselő is jelen lesz.

A Ház ehhez hozzájárul. Több tárgy nem lévén

elnök az ülést 11 óra 20 perckor berekeszti. A legközelebbi ülés holnap délelőtt 10 óra kor lesz.

Izgalmas megyegyűlés.

— Politikai viharok Marostordában. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 1.

Marostorda vármegyében nem akarnak lecsillapulni a politikai szenvedélyek hullámai. Amikor szerke az országban a politika terén a nyugalom némileg helyreállt, az erdélyi vármegyében még heves harcok dúlnak a kormányt képviselő főispán és a vármegyei ellenzék között. Ma is viharos közgyűlés folyt le, amelynek nyomán a legfantasztikusabb hírek kerültek forgalomba. Ezek a hírek erősen túlzottak.

A megyei közgyűlés lefolyásáról a következő tudósítást adjuk:

Marostorda vármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt Erődy Sándor főispán elnöklésével ülést tartott. A főispán tizenegy órakor nyitotta meg a közgyűlést. A tárgysorozat első pontja az elnöki előterjesztések voltak, amelyeket tudomásul vettek. Ezután interpellációk következtek. Bethlen István gróf volt képviselő Köllő Ignác alispánt interpellálta azért a törvénytelen eljárásért, hogy a jelen közgyűlést, amelyet még májusban kellett volna megtartani, mostanig halasztotta. Kérdezi az alispánt, mivel indokolja meg törvénytelen eljárást.

Az alispán rögtön válaszol. Kijelenti, hogy az országos politika akadályozta meg a közgyűlés egybehívásában. A választ az interpelláló nem veszi tudomásul és indítványozza, hogy tűzzék a kérdést napirendre. Névszerinti szavazás után 108 szavazattal 101 ellenében Bethlen gróf indítványát elvetették és az alispán választását tudomásul vették.

— Már mi a csudáért vegyem én fel az egyetlen jó kabátomat? Dehogy! Inkább ezt is levetem.

— Jogujban akar maradni?

— Akár csak tegnap és tegnapelőtt és mindennap.

— Hát tudja meg, hogy mindjárt megérkezik a nevelő! Csak nem áll elibe, mint egy kocsis?

Erre a békés fű is felemelte a fejét, nagyot vágott az asztalra és harsányan kiáltott:

— Kutyateremtette, kit hozott a házamhoz? Maga megőrült?

— Mi lelte? Hát nem beleegyezett?...

— Éa? Szép beleegyezés, mondhatom! Megüt a guta! Ki az a gazember?

— Melyik gazember?

— Hát a nevelő!

— Kis Pál dr. ...

— Ide be nem teszi a lábát Szantpál se! Kellenek is nekem holmi tudós doktor nevelők.

— Nincsenek igényei... Csak uri ellátást éhajt. Állás nélkül végzett tanár. Ilyen kell Bandi mellé, különben nem respektálja a gazember.

— Igen, a tisztelt doktor urat respektálni fogja a Bandi és maga és én! Jó lesz a fiam mellé valami kis hetedikos diák!

— A Fehér Lásit, papa! Azt én nagyon szeretem.

Ezt az érdekelt Bandi ur mondta, aki ott állt a sarokban és észrevétlenül mindent végig

hallgatott és le lehetett olvasni sunyi arcáról, mily élvezettel fogja kamatoztatni e kedves, meghitt szülői értekezést.

A mama rákiáltott:

— Hallgass gazember! Igen, a Fehér Lásit kellene? Nem vele cigarettáztál-e ma is? Mars innen! Mondjad a Rozinak vegye elő a vendégasztalraeműt...

— Azt minek? — kérdezi a papa ámulva.

— Hát egy doktor tanárt csak nem ültetek le a kiesorbult tányérok mellé?

— Hát jó, csak vegyék elő... Holnap tudom úgy se ül le az én asztalomnál, se a csorbba, se az új mellé!

A háziaszony az órára pillantott. Mindjárt itt a vonat. Minden nőnek beteges ambíciója, hogy a házat előnyösen mutassa be, sőt a valóságban meg nem felelő illúziókban.

Minden renben van már. A cseléd lázas sikoltással jelent, hogy jön a kocsis!

— Istenem, egy kis finom bor kellene, töpreng a mama, de nem mer pénzt kérni az urától.

A hirhadt Bandi gyerek szájtátva bámul a habos süteményekre, sőt el is kezdi néhányat, de a gyorskezdő mama legyint egyet rajta, majd oda sug:

— Eredj Bandikám, kérj pénzt borra...

— Éa? Tán, hogy pofon üssön?!

— Most az egyszer menj Bandikám... aztán kapaz egy cigarettát.

A második interpellációt Déry Zoltán országgyűlési képviselő intézi a vármegyei fegyelmi választmány által felfüggesztett törvénybírák ügyében. Indítványozza, hogy a sérelmes határozat ellen irjanak fel a közigazgatási bírósághoz.

Az alispán felolvassa a fegyelmi választmány határozatát. Erődy főispán szintén hozzászól a kérdéshez és kéri Déry indítványának elvetését. Návyszerinti szavazást rendel el, amely délután három órakor ért véget. A szavazás eredményét a holnap délelőtti közgyűlésen fogja a főispán kihirdetni. A gyűlés nagy izgalmak között folyt le. Utána a főispán 200 terítékű bankettet adott.

A „Magyarország” így számol be a közgyűlés lefolyásáról:

Déry indítványa felett návyszerinti szavazás folyt le és az indítványt 94 szóval, 88 ellen elfogadták. Mikor Balla Aladár főjegyző az eredményt kihirdette, rettenetes lármá keletkezett. A főispán pártja a kudarc feletti elkeseredésében iszonyu zajt csapott. Erődy főispán kitépte a főjegyző kezéből a jegyzőkönyvet. Az ellenzék tagjai látva a főispán nyílt erőszakoskodását, tintatartókat és könyveket dobáltak feléje. A főispán erre revolvert rántott és azzal fenyegetőzött. A hangulat rendkívül izgatott volt. Már-már tetlegességre került a sor, mikor a főispán bejelentette, hogy a közgyűlés folytatását holnap délelőttire halasztja el.

Aradi ifju — bécsi szanatóriumban.

— Följelentette a családját. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 1.

Néhány hónappal ezelőtt részletesen foglalkoztunk Mandel Pál volt aradi joghallgató ügyével, akit Aradon is jól ismert családja a lipótmezei tébolydába, majd a Schwartzér-féle szanatóriumba internált. Mandel Pál on már régebbi idő óta mutatkoztak az elmebaj tünetei, úgy, hogy a szanatórium volt az utolsó menedéke. Az elmebajos fiatalembernek, hogy-hogy nem, a tavasszal sikerült a szanatóriumból megszökni és akkor sorba járta a fővárosi lapok szerkesztősegeit, ahol sirva könyörgött, hogy mentse meg az életnek, mert ő tovább akar tanulni. Zavaros előadása még jobban megerősítette az orvosok véleményét, hogy a fiú elmebajos. A lapok irtak Mandel panaszaival a botrány lett a dologból, az egész ügy nyilvánosság elé került. A család ekkor egymás után adta ki a cáfoló nyilatkozatokat a budapesti rendőrség közbeiktatására. A detektívek sokáig keresték Mandel Pált, de sehogysem tudták a nyomára akadni, mert mindig kávéházban tartózkodott és éjszakára sem ment haza soha. Végre egyszer az Andrássy-úton a Palermó kávéházban ráakadtak, amikor éppen egy nagyobb társaságban mesélte élete történetét. Az elbeszélést sirással fűszerezte és sikerült is a kávéházi publikumot annyira megfeszíteni, hogy alig engedték át a detektíveknek az elmebajos joghallgatót.

Ekkor ismét a Schwartzér féle vizsgyógyintézetben helyezték el Mandelt. A család azonban nem látta biztonságban és rövid idő múlva egy bécsi szanatóriumba szállították Mandel Pált.

Ebből a bécsi szanatóriumból a szegedi ügyészhez panaszos följelentés érkezett tegnap. Ebben a följelentésben — amelyet nem tudni, hogy ki csempészett ki — alaposan megvádolja családját és különösen Magyarbánygyesen lakó anyját. Az örökségét feltű Mandel

Pál, aki igen gazdag földbirtokosnak a gyermeke. Az apja szintén mint elmebajos halt meg a lipótmezei tébolydában.

A szegedi ügyész ki fogja hallgatni ebben az ügyben Mandel anyját és rokonságát. Az ügynek azonban nem lesz folytatása, mert a fiatalember már teljesen képtelen arra, hogy helyzeteket és dolgokat megismerjen és így följelentése nem egyéb alaptalan vádaskodásnál.

Spanyolország harca a pápa ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 1.

Az a harco, amelyet a római szentszék indított Spanyolország liberális kormánya ellen, ma már egész Európa érdeklődésének gócpontjába került. A spanyol kormány szilárdan kitart álláspontja mellett s ezzel szemben a Vatikánnak különösen az fáj, hogy a Canalejas-kabinet diplomáciai jegyzékeit elküldésükkel egyidejűleg nyilvánosságra is hozza. A legfrissebb diplomáciai háboru mai állapotát a következő táviratok világítják meg:

Madrid, augusztus 1. A belügyminiszter tegnap úgy nyilatkozott a Vatikán magatartását illetően, hogy a spanyolok fanatikusok és Spanyolország megköveteli, hogy a többi nagy nemzetekhez hasonlóan szabályozódjék a viszony közt és a Vatikán között. A köztársasági és liberális lapok helyeslik Canalejas férfias eljárását és felszólítják, hogy maradjon meg továbbra is ezen az uton.

Róma, augusztus 1. Vatikáni körökben azt mondják, hogy a spanyol kormánynak a lapokban közölt jegyzéke hiába törekszik arra, hogy a szerepeket felcserélje. A Canalejas-kormány kezdettől fogva egyebet sem tett, mint szakadatlanul sértette a konkordátum szellemét és betűjét. Ez a rendszeres eljárás az egész világon azt a benyomást kelti, hogy a spanyol kormány nem akar tárgyalni, nem akar meg egyezésre lépni, hanem csakis minél több zavart kíván kelteni, hogy azután bonyodalmak keletkezzenek. Teljesen indokolatlan ezek után, ha a spanyol kormány jegyzékében azt állítja, hogy a szentszék a tárgyalások folytatását ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a spanyol kormány az egyházi ügyekre vonatkozó legutóbbi intézkedéseit felfüggeszse. A szentszék feltételei csakis azokra az intézkedésekre szólnak, amelyek a spanyol kormány a végéből tett, hogy ezek ügyében törvényeket hozhasson és a kongregációkat nemcsak a konkordátum, hanem az általános egyetemes jog rendelkezéseivel ellentétben egészen külön elbírálás alá vesse. A spanyol kormány különben is igen tapintatlan, a mennyiben a lapokkal közli válságait, mielőtt azokat még a szentszéknek elküldené és ez is már eléggé bizonyítja, hogy milyen szellemben kívánja a spanyol kormány a Vatikánhoz való viszonyát irányítani.

Madrid, aug. 1. A Manana, Canalejas lapja azt írja, hogy a Vatikánhoz intézett jegyzék világos és tiszta s a kormány a diplomáciai viszony megszakításából származó következményekért semmiféle felelősséget nem vállal.

Barcelona, aug. 1. A helyzet itt ropant izgatott. Minden beavatott egyéniség tudja, hogy a polgárháboru elkerülhetetlen. A pápával folytatott harc a nép előtt különös színben tünteti föl az uralkodó hatalmat, amely ellen nyilvános népgyűléseken erősen kikelnek. Közel húszik már azt az időt, amikor a királyt elkergetik és Spanyolországból köztársaság lesz.

A Frankfurter Zeitung jelentése szerint a madridi pápai nuncius visszahívása legközelebb meg fog történni. A köztársasági és liberális lapok helyeslik Canalejas miniszterelnök férfias eljárását és felszólítják, hogy haladjon kitartóan a megkezdett uton. A katolikus lapok a minisztert azzal vádolják, hogy elpártolt tőlük, de kijelentik, hogy a katolikusok készen vannak a küzdelemre.

Hazaszállították a feleséggyilkos orvost.

— Crippen dr. fogoly. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 1.

Crippen londoni fogorvost, aki a feleségét meggyilkolta, tegnap letartóztatták Fatherpointben. A barátnőjét, Le Neve kisasszonyt, szintén az a sors érte. Crippen néhány héttel ezelőtt azt hiesztelte, hogy a felesége — aki a „szép Elmore” néven a színpadon is szerepelt — Dél-Amerikába utazott és ott meghalt. Nyomban ezután a lakására vitte a gépirónőjét, Le Neve kisasszonyt és úgy éltek, mintha férj és feleség lettek volna.

A szomszédok suttogni kezdtek, majd a rendőrség is beleavatkozott a dologba. Két detektív fölkereste Crippent és megmondta neki, hogy a felesége eltűntetésével vádolják.

— Ostobaság! — felelte Crippen.

— Helyes, — mondták a detektívek — mi hiszünk önnek, hanem ígérje meg, hogy nem hagyja el Londont.

— Igérem! — válaszolta Crippen.

És másnap megszökött a barátnőjével. A rendőrség házkutatást tartott a lakásán és a pincében egy irtózatosan megcsontított nő holttestre akadtak. Természetesen üldözőbe vették Crippent, aki azonban egérutat kapva, nyomtalanul eltűnt.

Csak napok múlva érkezett a Kanada felé uszó Montrose nevű hajóról dróttalan telegramm, hogy a hajó fedélzetén utazik egy Robinson nevű ur a fiával. Ezt a fiút meglesték és ekkor kitűnt, hogy — nő. Minden jel arra vall, hogy Robinson és fia tulajdonképpen Crippen és barátnője.

Erre Dew londoni rendőrfőnök nyomban hajóra ült és rövidebb uton elébe vágott a Montrose-nek, úgy, hogy a kanadai Fatherpointbe hamarabb érkezett meg, mint a Montrose.

A letartóztatásról ezek a táviratok szólnak:

Fatherpoint, jul. 31. A gyilkos Crippen dr.-t kedvesével együtt letartóztatták. Crippen dr. és kedvese a fedélzetről figyelték meg a hajó befutását. Izgatottan néztek körül, hogy vajon nem közelednek-e egyenruhás rendőrök a hajó felé tartó csónakokon, — ebben az esetben bizonyára öngyilkosságot kíséreltek volna meg, — azonban csak polgári ruhás vámhivatalnokokat láttak. Ezek között volt áruháiban Dew londoni rendőrfelügyelő és több kanadai detektív.

A vámhivatalnokok és detektívek felkapaszkodtak a hajó fedélzetére és a kölesönös üdvözlések után, mialatt a vámokiratokat kicserélték, Kendall kapitány óvatosan megmutatta Dew felügyelőnek a gyanús utasokat.

A felügyelő a vámhivatalnokok között állott és onnan figyelte meg őket néhány percig, majd hirtelen jelt adott, mire a kanadai detektívek odaugrottak Crippenhez és Miss Le Nevehez. Crippent azonnal megláncolták és a Montroseon erre a célra börtönnek berendezett kabinba zárták. Quebecben partra tették a két foglyot, innen erős fedezet mellett Ottavába viszik őket és nyomban megindítják a kiadatási eljárást.

Nem lehetetlen, hogy az angol kormány kibérli a Montrosét és ebben az esetben Crippent és kedvesét ugyanazon a hajón fogják visszahozni Európába, amely Kanadába vitte őket.

London, augusztus 1. A Crippennek és kedvesének elfogatásáról szóló híreket rendkívül izgatottan lesték egész London. A szenzá-

cíós letartóztatást a lapok előbb fényszórók útján tudatták az utcákon hemzsegő ezernyi néppel; a lapok különkiadásait is néhány pillanat alatt széjelkapkodták.

London, augusztus 1. Az első kihallgatás előtt Dew rendőrbiztos megmotozta Crippent. Nem találtak nála mást, mint egy tizedolláros bankjegyet. Több pénz nem volt nála. Inge alatt a mellén kendőbe kötve drága ékszereket rejtett el: briliáns fülbevalókat, karkötőket, néhány smaragdos esztét. Dew megismerte az ékszereket. Belle Elmoreé, Crippen feleségéé volt a sok drágaság, mikor az asszony még a színpadon szerepelt. Crippen konokul tagad. A régi mesével állott elő, hogy felesége Kaliforniába utazott egy barátjához, hirtelen meghalt, holttestét a kaliforniai halotthamvasztók egyikében elégették és a hamvakat visszavitték Londonba.

A kihallgatáson Kendall kapitány is jelen volt. Azt bevallotta Crippen, hogy a leány kedvese neki s mikor D. w azt kérdezte, miért öltöztette hát fiuruhába, a gyilkos orvos azt felelte:

— A hajón sok kellemetlenségem lett volna miatta, mert hiszen nem feleségem, hanem kedvesem. Fiuruhában bizonyosan nem zaklatnak — gondoltam — és igazam is volt.

Közben Dew odavezettette Miss Le Nevet is és a leány végighallgatta a vallást további részét. Gyakran szólott közbe:

— Én ártatlan vagyok. Semmiről sem tudtam.

Londonból jelentik: Miss Neve anyja ezt a táviratot küldte leányának:

— Drága leányom, kérve kérlek, mondd el mindent amit tudsz és egyedül ártatlanságodat igyekezzél bizonyítani. Bármennyire szereted is férjedet, ez ne legyen nagyobb a saját magad irányában tartozó kötelességnél. Anyád és nővéreid.

Miss Neve különben folytonosan ártatlanságát hangoztatja s azt mondja, hogy ő Crippen áldozata. Ennek Londonban hitelt is adnak. Crippen még mindig tagad. A rendőrség által kitűzött ötezer fontot a Montrose hajó kapitánya kapja meg, mert ő fedezte föl először a menekülő Crippent.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

* A Kölcsey-egyesület képtára értékes adományokkal gazdagodott. Dániel József drauc földbirtokos ugyanis úgy végrendelkezett, hogy az ő és feleségének halála után a drauci kastélyuk éttermét díszítő öt régi olajfestmény a Kölcsey-egyesület tulajdonába szálljon. Az özeveg is elhalálozván, a hagyatékot letárgyalták és az öt festményt az egyesületnek már tényleg át is adták. A képek II. Rákóczy Ferencet, II. Rákóczi Ferencot, Bethlen Gábot, Zrínyi Pétert és Szélepcsényi hercegnőt mászt ábrázolják. A képek a természetes nagyságnak megfelelő gyönyörű mellképek s a legjobb karban vannak.

* A Nyugat. Ignotus, Osvát Ernő és Fenyő Miksa modern magyar szépirodalmi és kritikai szemléjének augusztus 1-én megjelent száma feltűnést keltő kiállításban és igen érdekes tartalommal jelent meg. A Nyugat főmunkatársai: Ady Endre, Ambrus Zoltán, Babits Mihály és Móricz Zsigmond. A Nyugat augusztus 1-én megjelent számának tartalma: Ambrus Zoltán: Utazás egy cukrosbolt körül. (Első közlemény.) — Ignotus: Jegyzetek. (Tisza István és a nemzeti-égi kérdés.) — Kortsák Jenő: A kövér leány. (Novella.) — Telekes Béla: Az én utam. (Vers.) — Schöpplich Aladár: Új egyetemek. — Laczkó Géza: Magyar író magyar-ága. (Párbeszéd.) — Ady Endre: Verseik. — Lengyel Géza: A milleniumi emlékek. — Dienes Valéria: A nirvána felé. (Párbeszéd.) — Figyelő: Magyar imperializmus. (Halász Imre.)

— Az Ehrlich-ügy. (Bródy Sándor.) — Lucie. Binet Valmer regénye. (Ady Endre.) — Levél Lesznai Annának. (Dienes Valéria.) — Emlékezés Kiss Károlyra. (Bálint Aladár.) — Szilágyi Géza: Lepel nélkül. (Nagy Lajos.) — Herceg Ferenc: Szelek szárnyán. (Karinthy Frigyes.) — A Nyugat előfizetési ára: egész évre 20 K, félévre 10 K. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., Méréleg-utca 9.

* Az Uránia érdekességei között is, melyek pedig bőségesen szerepelnek az új műsorban, különös feltűnést kelt a Tizenkettedik órában című dráma, mely megrázó tárgyával még a legedzettebb idegzetű emberre is nagy és izgalmas hatást gyakorol, de nemcsak pusztán a darab tárgya, hanem a kép művészi kiállítása is olyan, hogy meglepetés számba megy, még a kinematográfia mai előrehaladott stádiumában is. Egy másik nagyszerű mozgófénykép egy japán körmenet, mely a japán műzméket (gésákat) és ezek tanítványait mutatja be egy utcai körmenet alkalmából. 241

Tizenöt halott.

— A beocsini robbanás áldozatai. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 1.

Szigoru vizsgálat folyik a beocsini gyári katasztrófa ügyében. A hatóság azt akarja megállapítani, hogy ki az oka a szerencsétlenségnek. A munkások többen azt állítják, hogy a gyárvezetőség az oka mindennek, mert többször figyelmeztették már arra, hogy a kazánok rosszak, még se intézkedtek a kijavítása iránt. A vizsgálat mindeddig csak a halottak számát tudta megállapítani. A jelentés tizenöt halott-ról számol be, de vannak, akik harminchat halott-ról beszélnek.

Mai jelentésünk így szól:

(Két a bűnös?)

Arról, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség, Hoffmann iparfelügyelő ezt mondta:

— Még jóformán megse kezdtük a vizsgálatot s így bizonyosat nem mondhatok. Azt azonban megcáfolhatom, hogy holmi dinamitpatron okozta a szerencsétlenséget. A gépekben volt a hiba feltétlenül. No, meg az ellenőrzésben. Ha a vizsgálatot befejeztük és a mitrovicai törvényszék vizsgálóbírája is megajti a nyomozást: hivatalos jelentést fogunk kiadni a szerencsétlenség okáról. Azt azonban mondhatom, hogy világrekordot teremtett ez a szerencsétlenség.

A munkások szerint a gyárvezetőség a bűnös.

A beocsini gyárban éjjel nappal munka folyik, a szerencsétlenség a nappali személyzet-tel történt, természetes hát, hogy az éjjeli munkások fontos és lényeges ténuságot tehetnek a katasztrófa dolgában.

Több éjjeli munkás egybavágóan a következőket mondotta:

— Az az ezerlőrös gőzgép, amelynél a robbanás történt: régóta rossz volt. Bejelentettük ezt az igazgató urnak is, de ő azt mondta, hogy most nagyon sürgős a munka, majd csak az ősszel javíttatja ki a kazánt. Pár nap e'ött újból szólunk, hogy folyik a kazán, de csak nem tettek semmit. Ez az egyik baj. A másik az, hogy a fűtők is lelkiismeretlenek voltak. Nem egyszer esett meg, hogy egész fiatal és új munkásokra, akik még csak 2-3 napja dolgoztak a gép mellett, mint lapátolók, bízták a fűtést s ezek aztán könnyen túlfűtették a kazánokat. De elsősorban a gyárvezetőség bűnös ebben a nagy katasztrófában.

(Hivatalos jelentés.)

Ezzel szemben félhivatalosan ezt mondják a katasztrófáról:

A beocsini katasztrófa vonatkozólag megállapítható, hogy a szerencsétlenség előtt két munkás a kazán tisztításával foglalkozott. Különben a kazán a Danubius gépgyár készítménye és mindössze három év óta áll üzemben, megengedett feszültsége 9 és fél légkörnyomás volt. Megállapították azt is, hogy a robbanás idején 0,3 fok légkörnyomással kevesebb feszültséggel dolgoztak, mint a maximum. Ezt Steiner lakatos állítja, aki a fűtőrést a katasztrófa előtt néhány pillanattal megnézte. A tulhevitővel már régebben dolgozik a gyár; ez vasból készült. Hauschilf Albert, a technikai osztály igazgatója a katasztrófa okát oda magyarázza, hogy a tulhevitő öntött vas anyagában az idők folyamán beállott változás következtében — a mint fűtés közben hideg levegő érte — defektus állott be, szétlőtt és a kazánt megrepesztette, s a szerencsétlenséget közvetlenül a kazán repedésekor kiömlött gőz okozta. A kazán körülbelül 6-10 méter mázsa súlyu és a gépház egyik tetőzetén keresztül a két méter távolságban álló párhuzamos szákraktár épületének tetőzetét átszakította és a raktárhelyiségbe esett. A kazán másik része a harmadik, szomszédos, párhuzamos átmenő raktárház tetejére esett, hol a tetőzetben fennakadt. A harmadik, a legsúlyosabb része a cementrakodó helyiségbe szakadt és három dolgozó munkás közvetlen közelében esett le.

A robbanás pillanatában, 9 óra 32 perckor a kazánházban a fűtő és a kazántisztító tartózkodtak. Steiner javító-lakatos szintén benn tartózkodott és súlyos zúzódásokkal megmenekült. A gépjavító műhelyben ugyanakkor hat munkás végezte munkáját.

A gyár vezetősége ma tette közzé a katasztrófa áldozatainak névjegyzékét, amely szerint meghaltak:

Vég János mozdonyvezető 52 éves,
Cser Lajos gépész 37 éves,
Ráb József esztergályos 42 éves,
Remete Károly lakatos 28 éves,
Fischer Ferenc fűtő 35 éves,
Hajdu István fűtő 22 éves,
Bara János lakatos 23 éves,
Dolenjsek Antal széntoló 19 éves,
Műramalem mohamedán munkás.

Ezenkívül megsebesült súlyosan: Bakos Mihály felvigyázó 25 éves, Ocsovai Marton lakatos 18 éves, Obert Bálint lakatos 23 éves. Tizenhárom könnyen sebesült meg, kik sérüléseik könnyű természeténél fogva orvosi segílyt nem vetnek igénybe.

A gyár állandóan 1800 munkást alkalmazott, külön iskolája, kórháza, imaháza, orvosa, lelkesze és jól szervezett 80 tagu tűzoltósága van. A gyár vezetősége a katasztrófa megtörténte-kor tüstént értesítette a hatóságokat, köztük a kazánbiztost is, kiknek megérkezését mára várják. A kazánbiztos lesz hivatala a katasztrófa tulajdonképeni okát megállapítani. A gyárvezetőség intézkedésére nyomban orvosi segílyről történt gondoskodás.

Elsőnek érkezett a vész színhelyére Konyovits dr. cserevici orvos, aki páratlan szorgalommal és fáradhatlan buzgalommal és odaadással nyújtotta az első segílyt. Konyovits dr. Fischer dr.-al, a gyári orvossal egyetemben hozzáláttak a mentési munkálatokhoz. A katasztrófa után egy órával érkeztek Ujvidékről orvosok, újságírók és polgárok, akik egyaránt serényen hozzáláttak a mentéshez. Buzgón segédkezett a bekötéseknél Mandl András orvos-növendék és Koch gyári tanító is. Az orvosok a mentési munkálatok teljesítése után esti 7 órakor távoztak a színhelyről. A gyár főbejárá-

tánál két fekete gyászlobogó jelzi a gyászt. A katasztrófa áldozatainak hozzátartozóiról a gyár vezetősége gondoskodik, valamint eltemettetésükéről is. Ma érkezett ide Illokról a kerületi kapitány és megindította a legszélesebb alapon a vizsgálatot.

Metianu metropolita a miniszterelnöknél.

A román—magyar közeledés. — Időközi választások.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 1.

Tudvalévő, hogy Tisza István grófnak a román testvérekhez intézett ama felhívása, amelyben a béke létrejöttét sürgeti, széles körben visszhangra talált. A román intelligencia különben is rég belátta már, hogy a megértés politikája sokkal áldásosabb, mint a folytonos torzskodás, amely előbb-utóbb mindkét harcos fél erejét emészti föl.

A román főpapok kétségtelenül a közeledés hívei, még csak a román sajtó ama része van hátra, amely sehogyse akarja belátni a béke korszos jelentőségét; ha ez is békés álláspontra helyezkedik, akkor közös erővel működhetünk ez ország gazdasági és kulturális fejlesztésén. Hogy a román főpapok helyeslik a béke politikáját, azt számos tény igazolja. Kijelentették, hogy hajlandók résztvenni egy magyar román békekonferencián, s ma pedig Metianu érsekmropolita tett hosszabb látogatást Khuen miniszterelnöknél, meg Zichy János kultuszminiszternél. Beavatott forrás szerint Tisza István beszéde kedvező konzekvenciájának tekintik a mai látogatást.

Metianu János a miniszterelnöknél.

Budapestről jelentik: Khuen Hederváry Károly miniszterelnök ma délután Metianu János nagyszebeni román érsekmropolita látogatását fogadta. Az érsekmropolita egyháza keretébe tartozó némely ügyről folytatott beszélgetést a miniszterelnökkel. Szóba került a románokkal való végleges béke kívánatos volta is. Metianu János Zichy János gróf kultuszminisztert is meglátogatta.

A nemzeti munkapárt értekezlete.

Budapesti tudósítónk jelenti: Az országgyűlési nemzeti munkapárt végrehajtó bizottsága ma esti értekezletén döntött Zsilinszky Mihály kettős mandátumáról. Az ülés határozata szerint Zsilinszky a szarvasi mandátumot tartja meg és Liptószentmiklóson fog lemondani.

A honvédelmi államtitkár programbeszéde.

Versecről jelentik: Karácson Lajos honvédelmi államtitkár, a verseci munkapárt jelöltje tegnap mondta el programbeszédét.

— Mindenekelőtt ki kell nyilatkoztatnom, — mondta — hogy mint a kormánynak tulajdonképeni munkatársa, természetesen az én programom az, amely a nemzeti munkapárt és az abból létesült és annak bizalmán épülő felelős kormányé.

Kijelentem mindenekelőtt, hogy az 1867-iki kiegyezés híve vagyok, mint állandó alaptörvénynek. Minden kormánynak első főtörvénye az ország jólétének előmozdítása. Sokféle mód

kinálkozik az ország gazdasági, szociális és kulturális függetlenségének megteremtésére. S a mi célunk is ezt a függetlenséget, jólétet megvalósítani. Mindent meg fogunk tenni, amit gazdasági erőnkhez képest a közös bank útján el lehet érni, az ország hitelügyeinek kellő támogatása mellett. A hitelügyeknek fokozott kielégítése mellett igen fontos momentum a valutarendezés és a készfizetések felvétele. A pénzügyi helyzetet illetően az új adórendszer behozatala fog lényeges változást teremteni. A progresszív adórendszer révén a nagyobb jövedelemmel bíró adófizető polgár aránylag többet fizet, mint a kevesebb jövedelemmel rendelkező. Régóta felszínre van a nemzetiségi kérdés, amely az én felfogásom szerint, mint politikai kérdés nem is létezik; hiszen Magyarország minden nyelvén beszélő polgára a türelmesség álláspontján van. Az illetékes tényezők soha senkinek anyanyelvét, vallását bántani nem akarták. Tisza István gróf a felirati vita után oly nagyhatású beszédet mondott a nemzetiségi kérdést illetően, amelynek fejtegetéseit mindenki a legnagyobb megnyugvással elfogadhatja. — Nekem ahhoz sem hozzatni való, sem elvenni való nincs. A trónbeszédben is és a kormány programjában mint főkérdés fordul elő az új választói törvény. Ezen a téren minden modern államban a liberális és demokratikus elvek nyerne kifejezést. Én is úgy vélem, hogy Magyarország értelmisége immár azon a fokon van, hogy az általános, egyenlő és titkos választói jogot megvalósíthassa. A hadseregnek és ezzel kapcsolatban a honvédség fejlesztése eminens kötelessége a kormánynak, mert a világkoncertben — ha nem haladunk a többi nagy hatalmakkal — nem vagyunk képesek azt a pozíciót elfoglalni, amely pedig megillet bennünket. Gazdasági szempontból nagyon fontos, hogy az a sok költség, mely a kétévi szolgálati idővel jár, felér-e a gazdasági előnyökkel? Akár kétéves, akár hároméves lesz a szolgálat, mindenesetre oly kedvezményt kell elhelyezni a véderőtörvényben, amely a polgári hivatásban dolgozókat nem gátolja és a szabad mozgást megengedi. A nemzeti követelményeket illetően a kormány a kilences bizottság álláspontján van. A katonai büntető törvénykönyv a modern jog vívmányainak alapján ujjaszervezendő, a magyar nyelv használatának kellő tér biztosítandó. A honvédség létszáma szaporítandó és azonkívül szükséges lesz a helyőrségek szaporítása. Számos helyen a helyőrségeket ki kell bővíteni. A bírósági és közigazgatási eljárás egyszerűsítése és olcsóbbá tétele már megindult. A napokban lesz benyújtva a Házban az új polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat és ilyenformán eikerülhetetlenül szükséges lesz a törvényszékek szaporítása. Minden erőmmel azon leszek, hogy Versec városa is kapjon törvényszéket. A kultúra fejlődésének a közoktatás képezi alapját. Nálunk a gimnázialis rendszer nagyon is elszaporodott, sokan megnézik a lateiner pályára, pedig ott a megélhetés ma igen nehéz. Inkább a reális pályákra kellene menni az ifjúságnak. A reáliskolákat szaporítani kell, a meglévőket pedig kibővíteni. Szükség van gazdasági, vincellér stb. i kolák felállítására. A kereskedelem és ipar főeszközei a közlekedési eszközök. Olcsó és jobb közlekedési eszközök létesítésével, a gyorsvonatok rendszeresítésével fejlesztjük iparunkat. Ezek volna a főbb vonásokban azok a kérdések, amelyek a legközelebbi jövőben megvalósulásra válnak és amiket a kormány és magam is válllok. (Leikes élzések és taps.)

Karácson Lajos ezután német nyelven fejtegette ki programját a nagy számban megjelent német anyanyelvű választók lelkes éjenzése közepette.

Választási mozgalmak.

Iglón, ahol Máriássy Tibor báró visszalépése folytán maig Münnich Kálmán munkapárti volt az egyedüli jelölt, a Kossuth párt felléptette vasárnap Rilók János dr. szepesolaszli orvost. Münnich vasárnap Merényben mondott programbeszédet. — Miskolcon vasárnap kellett volna Görgey László munkapárti jelöltnek programbeszédét elmondania, de a népgyűlés megkezdése előtt rosszul lett a beszédét Nagy Pé-

ter dr. pártjegyző olvasta fel. Eután Melezer László képviselő beszélt Görgey érdekében. — Liptószentmiklóson a tót nemzetiségiek Bella Mátyást jelölték. — Kőrmöcbányán Werner Gyula munkapárti jelölt vasárnap mondott programbeszédet nagy tetszés mellett.

Mangra Vazul követője.

A hazai túlzó román lapok az utóbbi napokban egyértelműen állandóan támadásokat intéznek egy vezérük, a románok legnagyobb írója: Szilávis János ellen. Dühös kifakadásokat szornak rá és óva intik a hazai románságot, nehogy hallgasson rá. A harag oka pedig az, hogy Szilávis a munkapártba lépett Mangra mellé állott. Mangra politikáját helyesli, támogatja s annak híveket toboroz, szóval kitűzte a románok kibékülésének zászlóját. Az a Szilávis, aki Mangrával és Brotéval a 80-as években vezetője volt a magyarországi románságnak, azonban Brotéval együtt Bukarestbe menekült a sajtóperek elől. Történt azonban abban az időben, mikor híre ment, hogy Mangra munkapárti programmal jelöltséget vállalt, hogy az öreg Szilávis, egykor a túlzó románok előharcosa, Bukarestből Budapestre jött s itt tárgyalt Mangrával. Mikor erről tudomást szereztek a hazai túlzó románok lapjai, felhívták Szilávisot, nyilatkozzék, mi a véleménye Mangra vállalkozásáról. A választások után Szilávis válaszolt is a felhívásra. Sajátságosképpen azonban éppen azok a lapok „Tribuna” és a „Lupta” amelyek felszólították a nyilatkozattételre, most egyáltalán nem közölték a nyilatkozatát. Ennek folytán Szilávis a mérsékelt románok lapjának, a nagyszebeni Telegraphul Romanannak küldte el a nyilatkozatát, amelyben kijelenti, hogy nemcsak helyesli Mangrának s általa azoknak a románoknak a politikáját, akik Tisza István gróf kijelentései és a miniszterelnök nyilatkozatai után beléptek a nemzeti munkapártba, hanem a románságra nézve üdvösnek tartva ezt a politikát, egyenesen felszólítja mindazokat a románokat, kik egykoron vele s a többi tribunistákkal küzdöttek, hogy támogassák a román politika új irányát, mert csak ez felel meg a románság gazdasági érdekeinek. Sőt egy újabb nyilatkozatában rá is dupláz Szilávis az előző nyilatkozatára, kijelentve, hogy erdélyi útjában meggyőződött róla, hogy a magyarországi román intelligenciának több mint 90 százaléka már ezt a politikát vallja.

Az utolsó minisztertanács.

Budapestről jelenti tudósítónk: A kabinet tagjai helnap délután 5 órakor tartják nyári szünet előtt az utolsó minisztertanácsot.

SPORT.

+ **Uszóverseny Aradon.** Az aradi „Neptun” fürdő közönsége hétfőtől kezdődőleg uszóversenyt rendez. Az indulók nagy száma miatt ma, a verseny első napján csak egy versenyszámot, a 15 éven aluliak versenyét bonyolították le, amelyet a szépen uszó Fábry József alatt nyert meg a kis Urbányi előtt. A részletes eredmény egyébiránt a következő: Első előfutam: I. Wiener Ernő, II. Schreiber Róbert. Idő 19 4/5 mp. Második előfutam: I. Fábry Sándor, II. Répássy Pál. Idő 19 mp. Harmadik előfutam: I. Deutsch Gábor, II. Urbányi Sándor, III. Ujhelyi Tibor. Idő 20 mp. Első középfutam: I. Fábry Sándor, II. Deutsch Gábor. Idő 19 mp. Második középfutam: I. Urbányi Sándor, II. Wiener Ernő. Idő 19 mp. Döntő: I. Fábry Sándor, II. Urbányi Sándor. Idő 18 4/5 mp. Érdekes küzdelem után fél méterrel nyerve. A versenytávolság 85 méter volt. A díjakat Hehs Vilmos és Wiener Gyula dr. ajándékozták.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

Egy aradi mérnök repülőgépe.

— Látogatás Vass Emilnél. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 1.

Az aviatika korszakában élünk. Lépten-nyomon hallunk újabb felfedezésekről, újabb sikerekről. A magyarok ugyan elég későn, csak a legutóbbi időkben léptek a küzdők sorába, de már eddig is igen respektábilis eredményeket értek el. A feltalálók, a konstruktorok soraiban aradiak is helyet foglalnak. Csak nemrégiben adtunk hírt Bokor Mórira vállalkozásáról, aki saját találmányu biplánjával végzett repülési kísérleteket, igaz ugyan, hogy eddig sikertelenül.

Az aradi aviatikusok, azaz inkább konstruktorok névsora egy újabb névvel gazdagodott. Vass Emil mérnök a feltaláló, aki egy monoplánon munkálkodik, hogy rövid időn belül kísérletet is tegyen azzal.

A Kápolna-utca egyik házának udvarán áll a félig-meddig felszerelt monoplán. A részek már mind készen vannak, azokat Vass mérnök még Kolozsvárról elkészítette. Körülbelül tíz napja munkálkodik gépének felszerelésén. A monoplán, bár még csak a váza áll, igen tetszetős külsejű. Első pillantásra, legalább a váz alakja, Bleriot típusára emlékeztet, szerkezetében azonban igen lényeges eltérések vannak.

Munkatársunk felkereste Vass Emil mérnököt, aki a legnagyobb készséggel ismertette gépét. Szeretettel beszélt alkotásáról, s elmagyarázott mindent géperől.

Mintegy másfél esztendő óta foglalkozik Vass mérnök a repülőgép megkonstruálásával. Először kis modellt készített, amely nagyon szépen repült. Kolozsvárról kezdte meg a szerkesztést s ott is készítette elő a szerkezet alkatrészeit. A favázat, amely hickory-fából készült, a kolozsvári fa- és fémipariskola növendékei csinálták meg, igen sikerülten. A vasalatkészleteket Vass Emil budapesti cégektől szerezte be. Repülési kísérleteit először Kolozsvárról akarta megkezdeni, de a terep nem bizonyult alkalmasnak. Ekkor határozta el, hogy haza, Aradra jön s itt fog kísérletezni.

Aradon a gép felszerelése, amelyet az ő személyes felügyelete és utasításai alapján két fa- és fémipariskolai növendék végez, igen szépen halad előre. A faváz elejére már felszerelte a 25–30 lóerős Anzani-motort, amely 3 cilinderes; a csavar 1600 fordulatot tesz meg percenként. A motor a repülőgép elején, jó mélyen van, nehogy mint Zsélyinél, a kifröcsesülő olaj a vezető arcába hulljon. Az ülés szintén a gép elején van. Igen érdekes és teljesen új a kormánykerék elhelyezése. A kerék függőlegesen van elhelyezve, s előre és hátra tolató, ezzel szabályozható a magassági kormány. Az oldalkormányt a pilóta a lábával irányítja. A szárnyak a pilóta háta mögött vannak elhelyezve, a vázak szintén hickory-fából készültek, s gummizott vászonnal vannak behuzva. A szárnyak letépett trapéz-alakúak, s a felület nagysága mintegy 15 négyzetméter, a géphez mereven, kissé ferde elhajlással vannak szerelve.

Megbecsülhetetlen előnye a gépnek, hogy a felület ellenállása, a csavar hajtóereje és a súlyvonal egy pontban metszik egymást. Ennek az az előnye, hogy motorromlás esetén nem keletkezhetnek erőpárok, s ennél fogva a siklóleszállás feltétlenül bizonyos.

Az egész gép igen kicsiny, csak a San-

tos-Dumont-gépek kisebbek annál. A gép súlya motorral, benzinkészlettel, vezetővel együtt 260 kiló. A gép hossza 7 méter; a két szárny közötti távolság pedig 8 méter 65 centiméter.

A gép felszerelése igen praktikus, mert a magassági kormány szabályozását és a gauchirozást a kormánykerék ugyanazon mozgásával lehet végezni. A motoralágyújtó szintén igen könnyen hozzáférhető helyen, jobbkéz felől van elhelyezve. Ugyancsak a kormánykerék oldalra való forgatásával a gép stabilitását lehet fokozni.

Önálló és teljesen új a repülőgépen egy hátsó tartó felület alkalmazása. Ezt a felületet különböző szög alatt lehet változtatni, a pilóta súlyának megfelelőleg.

A monoplán teljes felszerelése Vass mérnök szavai szerint egy-két napot vesz még igénybe. A Csála melletti mezőn a hangár már teljesen készen áll. Minden valószínűség szerint még e hét folyamán meg is kezdi Vass Emil kísérleteit. Eleinte körülbelül egy hétig csak guruló-próbákat végez, minthogy még soha sem próbált gépével repülni. Csak ha már begyakorolta magát a monoplán kezelésébe, akkor próbálkozik meg majd a repüléssel.

A készülő gépet nap-nap után igen sokan tekintik meg. Szakértők nézete szerint a monoplán igen nagy reményekre jogosít.

Megnyuzott pincér.

— Mulató katonatisztek kegyetlenkedése. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 1.

Kissé regényesen hangzó hír érkezett a komáromi tüzérek katonai várában állítólag szombaton elkövetett kegyetlenkedésről. A jelentés, amelyet eddig nem cáfoltak meg, arról szól, hogy három tüzértiszt lenyuzatta az őket kiszolgáló pincér arcbőrét, azért, mert az nem volt megborotvála.

Az izgalmas eset részleteit így adja elő Sziy István, a komáromi 5. tüzérezred kántinjának alkalmazottja:

— Szombat éjszaka három tüzértiszt mulatott a kázinóban. A leghangosabb volt Buol Arthur báró százados, aki a kázinó lugasában több liter bort fogyasztott el társaival. Pum Gyula pincér szolgálta ki. Hajnal felé, amikor újabb borokat rendeltek a tisztek, Gyula pincér tréfálkozva mondta:

— Na, ezt még kihozom, de azután menjünk haza aludni, mert tilos már ilyenkor iszogatni!

A százados nagy haragra lobbant emiatt.

— Te kutyafüld, hogy merész te velm így beszélni, — kiáltotta a kapitány. — És amellet még meg sincs borotválkozva. Már délután figyelmeztettem ezt a gazembert, hogy borotválkozzék meg és mégis ilyen szakállal mert kiszolgálni.

A százados erre utasítást adott az ott áll-dogáló tisztiszolgáknak, hogy azonnal kötözzék meg a pincért. Ez elszaladt, de a legények utána futottak és zsineggel összekötözték a kezét, úgy hozták vissza.

— Kötözzétek a fához, — kiáltotta a báró és revolvert vett elő. — Agyonlőlek, ha nem engedelmesséked!

Amikor a szolgák a fához kötözték a pincért, a kapitány kiadta az utasítást:

— János, elő a bicskával és borotválj meg ezt a kutyát, úgy, ahogy van.

János, az ordonáns erre nekilátott a műtétnek, de a bicskáját előbb odavagdalta a márványasztalhoz, hogy egészen kitompuljon az éle.

A pincér sirva fakadt és ezt kiáltozta:

— Kapitány ur, keserű leve lesz ennek!

— Ne kiméld a kutyát! — biztatta a báró János szolgát, akinek kése alatt cafatokban jött le a hus a pincér arcáról. A vér patakokban ömlött, de a kapitány nem engedte félbeszakítani, mindaddig, míg egészen be nem fejezte a szolgálta a „borotválást”. A szerencsétlen Pum Gyula a műtét közepén elájult. A többi szolgák közben a pincér hátsó zsebéből a börtárcából kiszedték az összes ezüstpénzt.

A kínzás félóra hosszáig tartott s amikor János befejezte véres munkáját, a báró megveregette a vállát:

— Jól van fiam, látom, ügyes gyerek vagy. Káplárrá foglak előléptetni.

Néhány percig hevert a földön a vértől borított pincér, s amikor magához tért, a tisztek nevetve kérdezték:

— Jól esett-e Gyula?

A pincér folyton jajgatott és a pénzét követelte vissza.

— Hozzá szódavizet. Akárhonnét is kerítsél nekünk szódát — ripakodtak rá.

Gyula ekkor elszaladt a rendőrségre s panaszt emelt. A rendőrkapitány tanácsára a százados pénzt adott a pincérnek, hogy az ne tegyen feljelentést ellene fölőti hatóságánál. Sziy végül elmondta, hogy őt is megakarták borotváltatni a tisztek, de ő elfutott.

Hogy zuhantam le a repülőgéppel?

Elmondja: de Laroche báróné.

*

Néhány héttel ezelőtt tudvalevőleg de Laroche báróné lezuhant repülőgéppel és élethalál között feküdt. Most, hogy lábadozik, így mondta el katasztrófáját a N. Fr. Presse munkatársának:

— Hosszu, fájdalmas álomból ébredtem fel. Mikor az orvos közölte velem, hogy meg vagyok mentve és semmi nyoma sem marad a balesetemnek, könnyes lett a szemem. Az én koromban jobban fél az ember a nyomorékká válástól, mint a haláltól. Sokat szenvedtem és még most is szenvedek... De él az aviatikusok istene, az erős hitem.

— Sokan elítélően nyilatkoztak kísérleteimről és szigorú nekrológokat tartottak felettem; más kritikásaim lelkesen ünnepezték a bátorságomat. Pedig én nekem semmi érdemem sincs. Makacs és dacos vagyok csak, mint annyi asszony és néha ezek a hibák erényekké válnak — voilà tout. Azután nagy fatalista vagyok. Szeretem az életet, de a veszély vonz. Megkockáztatni valamit, élményeket keresni: ez is életstílus. Én kellemesebbnek találom, hogy egyszeriben haljak meg, mintsem hogy azoknak a módja szerint éljek, akik morfiomot esznek és olyan különlegességek élvezetében merülnek el, amelyek lassanként pusztítják el a szívet, testet és lelkét. Bevallom, hogy engem minden kínáló veszély arra szólít, hogy kipróbáljam az ismeretlent. Csak az anyai kötelességérzet az, amely azután sokszor visszatart. Mintán hosszú ideig ütem volt a kerékpározás, az első nő voltam, aki motorbiciklire ültem. Természetesen kitűnően értem az autóbili vezetéséhez is. Mi nők valamennyien szeretjük a veszélyeket. Ez a szeretet sokszor passzív. Hány olyan nő van, aki a repülőversenyekre, a boxversenyekre azzal az önmaga előtt is titkolt reménnyel megy el: hát ha történik valami? Minden életveszéllyel járó mutatvány, — akár egy guillotinozás akár egy aeroplán verseny — felkelti a nők szenvedélyét.

— Az én egyetlen igazi érdemem — és ez az egyetlen, amelyről nem irtak — az volt, hogy

kiállottam a zuhanás shockját. A női test ellentálló képessége és életereje igazán meglepett. Egyetlen pillanatra sem vesztettem el a zuhanás után az öntudatomat. Rettenetes fájdalmaim és fizikai aléltásom dacára, agyam működése egy percre sem szűnt meg: mindenről tudomásom volt, ami velem történt. Mikor szembenéztem a halállal, még akkor is megmaradt az akaraterőm, noha már a menekülés végső reménye is eltűnt. Lázálmaimban mindig a temetőben láttam magamat. Első szavaim ezek voltak: „Szomjas vagyok.” Mikor az ápolónő habozott, hogy kívánságomat teljesítse-e, azt mondtam neki: „Még csak pár percem van hátra, ne tagadja meg egy haldokló kívánságát.”

— *Hogy újra repülőgépre ülök-e?* — A lezuhanásom mindenestre komoly lecke volt az én számomra, de azért az aviatikához való vonzódásomat nem irtotta ki teljesen. De az enyéim megeskettek a fiam életére, hogy nem kezdem megint előlről a dolgot. Meg fogom tartani az eskümet és teljesíteni fogom a kötelességemet. Lemondok a veszély élvezetéről és azokról a tekintélyes összegekről, amelyekre kilátásom volt.

— Minden oldalról kaptam leveleket és táviratokat. Az olasz király levele különös örömet okozott nekem. Még mindig érkeznek a legkülönbözőbb irások, amelyek a legfantasztikusabb ajánlatokat tartalmazzák. Előttöm fekszik az Odier nővérek írása, akik az aviatikának szentelik magukat. Szegény gyermekek! Bárosak megkímélné őket a sors olyan kalandtól, amilyen engem ért. Mert lássa: az asszonyok nem alkalmasak az aviatikára.

A honvédfőhadnagy bűnlajstroma.

— Negyedfélvi börtön. — Sógorok harca. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 1.

Risztics György honvédfőhadnagyot ma a pozsonyi katonai bíróság tiszti rangjától megfosztotta és több évi súlyos börtönre ítélte. A katonatiszt a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekedeteket vitt végbe, de fényes összeköttetései folytán mindaddig sikerült elkerülnie sorsát. Egy elkéseredett ember kitartó és következetes üldözése azonban mégis börtönbe juttatta a honvédtisztet. Ez az ember a saját sógora, akinek nagy oka volt gyűlölni a gonosz lelkű tisztet, aki se őt, de még a saját nővéreit se kímélte meg.

A regényes színekben bővelkedő esetről a következőkben számolunk be:

Risztics György zágrábi honvédfőhadnagy igen előkelő családból származik. Rokona Risztics volt szerb miniszterelnöknek. A jó összeköttetésekkel bíró fiatalember fényes karrier előtt állott. Hadiiskolát végzett és nagyon szerették Zágrábban. A fiatal főhadnagyot azonban könnyelműsége rossz utra sodorta. Adósságot adósságra halmozott és amikor a hitele már egészen kifogyott a bűnös eszközöktől se riadt vissza, csakhegy szenvedélyeit kielégítse. Szüvedélyei pedig voltak bőven. Nagy összegekben kártyázott, lóversenyen játszott és szeretőket tartott. Miker kis vagyonának a nyakára hágott, rávetette magát nővéreire és teljesen kiforgatta őket vagyonukból. Egyik nővére, Anasztázia, Szirmák Imre budapesti kereskedőnél van férjénél. Szirmák, amikor a lelkiismeretlen gaztetteket látta, amiket Risztics nővéreivel elkövetett, bosszút esküdött. Élete feladataul tűzte ki, hogy a főhadnagyot börtönbe juttatja. Feljelentést tett Risztics ellen a zágrábi katonai bíróság előtt, ahol azzal vádolta meg sógorát, hogy az lopott, hamisított és egy 72 éves vallási ördögében szenvedő uriaszonyt erőszakkal a szeretőjévé tett és azután teljesen ki-

fosztotta és 8000 koronát csalt ki tőle. A zágrábi katonai bíróság a fényes összeköttetésekkel rendelkező katonatisztet felmentette és a feljelentő Szirmák csaknem az örültek házába került. Mert tényleg nem volt normális, amit a kereskedő elkövetett. De nem volt normális a gyűlölet sem, amelylyel Szirmák Risztics iránt viseltetett. A zágrábi bíróság döntése után Szirmák nem adta fel a harcot. Falragaszokon hirdette a maga igazát. Klobucsár lovassági tábornokhoz felségfolyamodványt adott be, hogy azt juttassa a király elé. A folyamodványban ismertette Risztics gaztetteit és új tárgyalást kért. Emlékeztet, hogy a képviselőház karzatóról két ízben is röpiratokat dobált le, amelyben sógora bűneit felsorolta. Pert indított Risztics apósa, Kauditz Hermann lipiki főrdőigazgató ellen és a főhadnagy felesége, Kauditz Klára ellen. A zágrábi hadbíró előtt feljelentette ifju Kauditz Hermann honvédfőhadnagyot, akit azzal vádolt meg, hogy hamisan esküdött sógora bűnpörében.

Szirmák kitartó üldözésének sikere lett. Ő felesége elrendelte az új tárgyalást és a pozsonyi hadbírósa ma három és fél évi súlyos börtönre és tiszti rangjának elvételére ítélte a honvédfőhadnagyot. Az ítéletnek hír szerint az az indoklása, hogy Risztics nővéreitől 5000 koronát kicsalt.

Szirmák ma egy újságíró előtt kijelentette, hogy végtelen örömmel tölti el a hadbírósa döntése. Életének egyetlen célja az volt, hogy bosszút álljon Riszticsen.

Életunt színész.

— Aki a feleségét vádolja. —

Arad, augusztus 1.

Ma délből háromnegyed egy órakor Budapestben a Király-utca és Vörösmarty-utca sarkán Szentirmay Béla színész, aki legutóbb a Royal-orfeumnak volt a tagja, golyót röpített a fejébe. Véresen esett össze. A mentők beszállították a Rókusba. Mikor eszméletét visszanyerte, a következőkben mondotta el öngyilkosságának körülményeit:

— Délelőtt tizenegyszer felmentem a Royal-orfeumba és harminc korona előleget vettem fel. A pénzen revolvert vásároltam, aztán felmentem a Király-utca 83. számú ház III. emeletére, ahol a feleségem — akitől különválva élek — lakik. Beesengtettem a lakásba, de nem engedtek be. Lementem és szóltam a házmesternek, hívja le a feleségemet, fontos ügyben akarok vele beszélni. A házmester rövidesen visszatért.

— Nem jön le a nagysága, — mondta.

— Mondja meg a feleségemnek, szóljam neki, hogy jöjjön le, öngyilkos akarok lenni, még egyszer utoljára akarok vele beszélni az életben.

A feleségem nem jött le. Fel alá jártam a ház előtt és lestem, mikor jön ki az erkélyre. Fél egykor kijött. Intettem neki, aztán elővettem a revolvert, a villamos elé ugrottam és elcsütöttem a fegyvert. Sajnos, nem találtam elég jól. Tudja kérem, nagyon unom már ezt az életet.

— Ez nem ok, — mondta neki az újságíró. — Miért akart meghalni?

— Tudja isten, felelt Szentirmay. — Ma délelőtt végleg elhatároztam magam. A feleségem nem akart tudni rólam, pedig nagyon szerettem azt az asszonyt. Ez aztán elkeze-ritett.

— Látta a felesége az öngyilkosságot?

— Igen, az volt a célom, hogy lássa. Most már legalább tudja, hogy mennyire szerettem.

A Temesvári Belvárosi Takarékpénztár bukása

— A hitelezők tanácskozása. — A betevők pénze elveszett. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 1.

A Temesvári Belvárosi Takarékpénztár hitelezői tegnap délelőtt a temesvári kereskedelmi kamarában értekezletet tartottak arról, hogyan lehetne megmenteni valamit az elvesztettnek hitt pénzből. Az értekezlet rendkívül szenvedelmes hangon folyt le s ha a tanácskozások eredményével járnak, úgy a szegény betevők pénzükből mégis 50–60 percentet kapnak vissza. Az értekezletről tudósításunk a következő:

Neumann Alfréd üdvözölte a megjelent hitelezőket s mindenekelőtt kéri a jelenlevőket, hogy a neveiket és az intézetnél elhelyezett összegeket jelentsék be.

Schwarz Fülöp, a Temesvári Kereskedők Egyesületének ügyvezető alelnöke foglalta el ezután az elnöki széket s az értekezlet jegyzőkönyvének vezetésével Szávay Zoltán dr., a hitelesítéssel Haller Antalt és Novotny Józsefet bizza meg. Ezután kifejti, hogy az összehívás célja, hogy az értekezlet közvetítő szerepre találjon a bíróság és a hitelezők között. Szólv érdeklődött a csőd mostani állása iránt s tudomása szerint 700.000 korona betéttel szemben 120.000 korona aktiva van s így 70 korona betétből 12 koronát kap vissza a betevő. Ez bizony ugyan szomorú kilátás. Ha a jelenlegi igazgatóság csupa gazdag emberből állana, ez esetben nem volna nehéz biztosítani a betett összeget. A takarékpénztár csődjénél nagyon fontos jogi kérdés, hogy a régi és jelenlegi felügyelő bizottság mennyiben vonható felelősségre? Mint Neumann Alfréd indítványképpen előadja, jó volna, ha két bankszakértő átvizsgálná a könyveket, mert lehetetlenség, hogy ha a közgyűlésen még minden rendben volt, tizenhét nap alatt óriási összegek eltűnjének. A mostani csődtőmeggondnok, Róna Ignác dr. érdekelve lévén, indítványozza, hogy e tisztség alól felmentessék. Ez azonban kétféle kérdés, mert Róna díjmentesen végzi a csődtőmeggondnoki tisztséget, míg az új gondnoknál a fixumot meg kellene állapítani. Bejelenti, hogy Neumann indítványozza, sürgettessék meg a bűnvádi eljárás a csődbement intézet vezetősége ellen.

Novotny József szólt fel aztán több egyesület, többek között a vakok nevében, akiknek a pénze szintén a Belvárosi Takarékpénztárban volt elhelyezve. Biztos tudomása szerint 670.000 korona betéttel szemben csak 110.000 korona az aktiva. A takarékpénztár egyes személyeknél nagyon sokat vesztett a csalásról nem lehet szó. Van két igazgatósági tag, Vértés Adolf dr., aki öt év óta és Róna I. dr., aki három év óta már nem tagja az igazgatóságnak. Ezek hajlandók volnának fejtenkén 25.000 koronát fizetni, ha a nevüket nem hurcolják ki a nyilvánosságba. Utal a Varjasi Takarékpénztár és a Bundesbank csődtőmeggondnokára, ahol a vétkesek egy pár hétre be lettek zárva. Ha ez az eset nálunk is bekövetkezik, akkor ez talán erkölcsi siker, de semmi esetre sem anyagi eredmény. A hitelezőknek pedig ez kell. Szólv kíváncsi tartaná egy egyezés létrejöttét s ajánlja az egyezséget, ha 20.000 koronán felül érdekelt hitelezők 30%-ot a 20.000 koronán aluli betevők 35–40%-ot s az 1000 koronán alul érdekelt betevők 50%-ot kaphatnának.

Cosma Aurél dr. 50.000 kor. képviselőként szolgált fel a csatlakozik Novotny indítványához, amely egyezséget szeretne. Kijelenti azonban, hogy az értekezlet semmit sem érhet el, mert már a csődügyben a törvényes eljárás folyik. Legfeljebb közvetítő szerepet játszhat a bíróság és a betevők között. Ajánlja egy bizottság kiküldését, amely azt a szerepet betöltené.

Sütő Sándor igen heves és szenvedélyes hangon támadja a volt felügyelő-bizottságot a legalább 50—60 százalékos kiegyezést követel.

Több hozzászólás után az értekezlet Novotny indítványát tette magáévá és megbízta Novotnyt, hogy járjon közbe az egyezkedés érdekében. Ha Novotny eredményt ér el, úgy annak idején össze fogja hívni ismét a hitelezőket. Ezzel az értekezlet véget ért.

HIREK.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 2-án az időjárás: meleg, elvélve csapadék.

— A király az ischli színházban. Öfelsége ma látogatta meg az idén először az ischli színházat. Mária Jozefa főhercegnő kíséretében. A színházban a Denevér című operettet játszották. A király két felvonást nézett végig az előadásból és tetszésének adott kifejezést.

— Kinevezések. A király Hazai Samu honvédelmi miniszter előterjesztésére hernádszurdoki Melichár Kálmán dr. miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá, szeredi Vajka Rezső miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkárt pedig miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki.

— A király jótékony adománya. Öfelsége a Szolnokdomboka vármegyei vihar károsultjainak magánpénztárából tízezer korona segélyt adományozott.

— Damjanich-ereklyék Aradon. A Kölcsey Egyesület ereklye-muzeuma nagyjértékű és nagyértékű emléktárgyakkal gazdagodik. Értesülésünk szerint özvegy Damjanich Jánosné végrendeletileg intézkedett, hogy dicső emlékü férjétől maradt emléktárgyak az aradi ereklye-muzeumban helyeztessenek el. Az özvegy elhalálása után az emléktárgyskat Damjanichné közeli rokona Csernovits Dikdor jószágigazgató vette át, a ki nemcsak Damjanich Jánosra, de az özvegyre vonatkozó emléktárgyakat is most rendezi, hogy azokat leltár mellett a muzeumnak mielőbb átadja. A Damjanichra vonatkozó és a muzeumban már őrzött ereklyék ily gazdag módon kiegészített gyűjteménye a nagy vértanu emléke iránti kegyeletnek örök forrása lesz. — Az ereklye-muzeumot Ábray Lajos is egy érdekes tárggyal gyarapította. Az adomány egy 1848-ban vert Máriás magyar köriratu ezüst huszas, a melyet a szabadságharc lezajlása után osztrák pénzzé avattak azzal, hogy a huszas egyik lapjára egy lencse nagysagu kétfélt saatt ütöttek. Az érdekes adománnyal az ereklye muzeum 48-as pénzgyűjteményeinek különlegességei egészültek ki.

— Áthelyezett teológiai fakultás. Lakatos Ottó dr., a minorita-rend tartományi főnöke elrendelte, hogy a rend teológiai fakultását helyezzék vissza Marosvásárhelyre. A teológiai fakultást tavaly hozták Aradra, miután Marosvásárhelyen alig volt néhány hallgatója. Időközben azonban az állam a miskolci és szilágysomlyói gimnáziumokat átengedte a rendnek, minek következtében újabb tanáranyag kiképzésre van szükség. A fakultás hallgatóinak száma tehát megszaporodik s ezek egyrészt Marosvásárhelyt fogják előkészíteni a jövő hivatásra.

— A hamburgi sakkverseny. A hamburgi nemzetközi sakkverseny mai 12-dik fordulóján John győzött Jates ellen, Spielmann Salve ellen, Schlechter Leonhardt ellen, Schönlein Speyer ellen, Tarrasch Alechin ellen. A Forgács—Teichmann, Tartakower—Niemzovits-mérkőzések remivel végződtek. A Marschall—Duras-mérkőzés félbeszakadt. A függőben maradt Tartakower—Spielmann pártit Spielmann nyerte meg. A verseny állása a 12-ik forduló után a következő: Schlechter 9 (5), Niemzovits 8½ (4), Spielmann 7½ (4), Duras, Marschall, 6½ (6), Dus Chotimirszy, Tefchmann 6 (5), Leonhardt 5½ (5), Forgács 5½ (5), Alechin 4½ (7), Tarrasch 5 (6), Salve 4 (6), Tartakower 4 (7), Schönlein, John 3½ (7), Speyer 3½ (5), Jates ½ (5).

— Petőfi halálának évfordulója. Segesvárról jelentik, hogy Petőfi halálának 61-ik évfordulója alkalmából a segesvári magyar polgári kör vasárnap emlékünnepet rendezett. Délelőtt kivonultak a fehéregyházi emlékkökhöz, a melyet ünnepi beszédek kíséretében megkoszorúztak. A koszorúk között volt a Petőfi Társaság hatalmas babérkoszorúja, szalagján a felirással: „A halhatatlan költő és névtelen társainak — a Petőfi Társaság.” Délután a segesvári Petőfi-szobornál gyűlt össze a közönség, ahol hazafias kegyelettel ádoztak a nagy költő emlékének. Az ünnepségen résztvettek a székelyudvarhelyiek is és több száz székely, akik festői viseletükben jelentek meg. — Bugapesten tegnapelőtt több egyesület vonult fel a Petőfi-szobor elé. A Petőfi-Társaság széles piros sálagu babérkoszorúját Déry Gyula helyezte a szobor talapzatára. Nagyszámu közönség zarándokolt ki a Bajza-utcai Petőfi házba, amelynek tegnapelőtt 1204 látogatója volt. Eljött az egyetemi hallgatóknak egy csoportja is és körülállva a Landerer- és Heckenast-féle régi színpépet, lelkesen dalolták a „Talpra magyar!” t.

— Hoyos József gróf Rudolf trónörökös haláláról. Szabadkáról jelentik: Néhány nap előtt érkezett Szabadkára Hoyos József gróf. A városban hamarosan az a hír terjedt el, hogy a Rudolf trónörökös halálának egyetlen szemtanúja időzik Szabadkán. Egy újságíró felkereste a gróft, hogy meginterjúvolja. Hoyos gróf az újságíró előtt kijelentette, hogy nem ő, hanem hasonlónévű nagybátyja volt a katasztrófa szemtanúja, így hát a mayerlingi tragédiáról nem mondhat semmit.

— Nagybátyám — mondotta a gróf — sokszor siratta el a trónörökös, akivel nagyon jó viszonyban volt, de hogy mi történt azon a végzetes éjszakán: arról hallgatott. Egyszer én megkértem, hogy mondja el nekem, mi igaz a sok szóbeszédből. A nagybátyám — jól emlékszem rá — ezt mondta:

— Nem mondhatok semmit, megfogadtam, hogy soha senkinek se szólok róla.

— Én akkor esküvel ígértem József bátyámnak, hogy soha senkivel nem közlöm a titkot, de ő erre csak azt válaszolta:

— Mit ér nekem a te esküvése és mit ér neked a titok, ha csak a tiéd?

— És nem mondott el semmit, sirba vitte a titkot. Pedig ha van ebben az ügyben titok, ezt ő mind legjobban ismerte.

— Egyszer a dolgot az udvarnál is szóvá tettem. Ez akkor volt, amikor nagyon sokat beszéltek a tragédiáról. Nekem az volt a véleményem, hogy hivatalosan nyilvánosságra kell hozni az egész ügyet. Őszintén, úgy, ahogy megtörtént. Egy-két hónapig talán kellemetlen volna a dolog, de aztán elülne a sok szóbeszéd. Ámde az udvarnál helyesebbnek tartják, — ugylátszik — hogy titok fedje Mayerlinget...

— Párbajozó rendőrkapitány. Marosvásárhelyről jelentik: Bernády polgármester és Varga Lajos főkapitány között már régóta személyi ellentétek merültek fel. Egy, a polgármesterhez közelálló marosvásárhelyi lap legutóbb támadást intézett a főkapitány ellen. A főkapitány a lap szerkesztőjét, Pánczél Imrét a cikkből kifolyólag provokálta. Ma reggel 7 órakor ment végbe a párbaj. Mielőtt a felek felállottak volna, Pánczél Imre szerkesztő kijelentette, hogy sajnálja a főkapitány ellen elkövetett sértéseket. A főkapitány segédei határozott bocsánatkérést követeltek, ezt azonban a szerkesztő segédei megtagadták. Erre a párbaj megkezdődött a Pánczél jobbkarján súlyosan megsérült. A főkapitány sértetlen maradt.

— Városi földek bérbeadása. A városi gazdasági szék ma délelőtt 10 órakor ülést tartott. Lócs Rezső gazdasági tanácsnok elnöklésével. Az ülésen a szeptember 30-án felszabaduló ingatlanokat adták bérbe három-hat esztendőre árverés útján. Az árverés igen élénk volt, amit legjobban az bizonyít, hogy a földek átlag nyolcvan perccel vétettek drágábban bérbe, mint az előző bérletidő alatt.

— Egy mást ölik a szociális ák. Budapestről jelentik: A szociáldemokratapárt központi vezetőségének a napokban tartott ülésén nagy vihar volt. Általános verekedés keletkezett, mert a közművesek azzal gyanúsították meg Bokányi Dezsőt, hogy nem védi meg az érdekeket. A dulakodás hevében Markó Elek igazga közműves le akarta lőni Bokányit. A gyűlés ügyében megindult a rendőri nyomozás.

— Az aradi honvédegyet új elnöke. Simay István, az aradi 1848—49-iki honvédegyet érdemeiben gazdag elnökének elhunytával, az agg honvédek egyesülete vezető nélkül maradt. A még életben levő, mindössze 25 öreg honvédet Jankó Mihály 48-as honvédszázados július 31-én, vasárnap délelőtt 10 órára egybe hívta, mely alkalommal az egyesület tisztikarát újjálag megválasztották. Előkök: Jankó Mihály, alelnökké: Benzy Nándor, ellenőrré: Persa Ede honvédeket választották, míg a pénztárosi és jegyzői teendők ellátására Kehrér Károly kir. s. tanfelügyelőt kérték fel. Ez alkalomból az egyet elnöksége azzal a kérelemmel fordult Aradváros nagyjóremű közönségéhez, hogy az öreg honvédek részére szánt adományokat ezentul a kir. tanfelügyelőssel (Salacz utca 1. sz.) Kehrér Károly kir. s. tanfelügyelő címére küldeni sziveskedjék.

— Szélhámosság Orth János nevében. Rómából jelentik: A Tribuna értesülése szerint Ottó báró, akiről Orth János halottánilyvánításával kapcsolatosan a lapok igen sokat írtak, 1903-ban Robert Bourbon hercegnél járt. Ottó báró a hercegnek mint Orth János mutatkozott be, de kérte, hogy kilétét ne árulja el senkinek. Ottó báró több hétig lakott a hercegnél és kölcsönt is vett fel tőle, majd egyszerre nyomtalanul eltűnt. Azóta nem is hallatszott róla semmi. Azt hiszik, hogy a titkázatos ember szélhámos volt.

— Halálozás. Reiniger S mu aradi tekintélyes fakereskedő, az Aradi Polgári Takarékpénztár felügyelő bizottságának elnöke, az aradi kecskédelmi és iparkamara beltagja, N. derschönhausenben (Berlin mellett) meghalt. Halálhíre Aradon általános részvételt kelt.

— Csolnakszerencsétlenség — tizenöt halottal. Gmundenből jelentik: Tegnap este egy kiránduló csónak, amelyben tizenhárom parasztleány és hat parasztleány ült, Trauenseebe visszatérőben felfordult. A csolnakban ülők mindnyájan a vízbe estek. A kiránduló társaság tagjai közül csak négy legényt sikerült megmenteni, a többiek: kilenc leány és hat leány a vízbefulladtak. A szerencsétlenül járt

kirándulók holttesteit még nem talál-ták meg.

— A szentséges fenség. A főhercegeket és királyokat még most is valami földöntúli misztikus lényeknek tartja a köznép. A világért sem merné elképzelni, s el sem akarja hinni, hogy ők is ugyanolyan hus- és vérből való alkotások, mint jómagunk. Ez a téves hiedelem aztán sok mulatságos eset szülője. A királyi család tagjai különösen a hadsereget látogatják meg, s az egyszerű hadfiaknak bizony elszorul a szívük, amikor ilyen nagy ur megjelenik előttük. Érdekes, mulatságos kalandja volt a napokban József főhercegnek. A marosvásárhelyi honvédgyalogezredet inspicálta. Nehogy szégyent valljanak katonáik, a főherceg látogatásának napjára naposnak kirendelt örmény káplárt alaposan kitanították, mit mondjon. De bizony a káplár uramnak is inába szállt a bátorsága, amikor a főherceg megjelent. A káplár a parancshoz híven kilép a sorból s jelentkezni akar, de csak dadog.

A főherceg megáll előtte:

— Mit akar maga, fiam? Miért van ide-rendelve?

A barátságos szavakra megoldódott a káplár nyelve s rögtön belekezdett a betanult mon-dókába:

— Császári és királyi Szentségednek aláza-tosan jelentem magamat, mint napos.

— Még nem szentség, csak fenség! — felelt jóízűen nevetve József főherceg a szobor-merevséggel előtte álló fekete legénynek s kísé-rete halk nevetése közepette tovább ment. A szemle végeztével aztán előhívatta a még mindig sápa-dozó örményt s a következő szavakkal nyújtott át neki egy körmőci aranyat:

— Iparkodjék ezután is kötelességtudó, bátor katona lenni. De ezután csak akkor szabad en-gem szentséges urnak neveznie, ha reverendát lát rajtam.

— Szerencsétlenül járt aradi urinő. Ma dél-ben a Forrai-utcában egy kerékpáros géppel elütötte özv. Maléter Ribert doktornét, úgy hogy az öreg uriaszony koponyarepedést szen-vedett. A kerékpáros, aki a 460 számú gépen ült, a karambol után gyorsan elhajtott. A su-lyosan sebesült uriaszonyt Képpich dr. része-sítette első segélyben. A rendőrség a kerékpá-ros kilétének kiderítésére nyomozást indított.

— Állatkinzás — közönség előtt. A rendőrség figyelmébe ajánljuk a következő levelet: Tekin-tes szerkesztő ur! Több ízben volt szeren-csém meggyőződni arról, hogy az aradi sajtó, de különösen igen tisztelt szerkesztő ur lapja, ha valakinek, vagy valaminek védelemre volt szüksége, az első volt, aki a védelmet nyuj-totta, vagy kieszközölte azt akármilyen áldo-zatok árán is. És most miről kell meg győződ-nöm, nap-nap után, hogy sem a sajtó, sem pedig az igen tisztelt aradi rendőrség, de még az állatvédő egyesület tisztelt tagjai sem látják azt, hogy a Ländler cég hogyan kizsárol 4 drb. ökröt naponta reggel 5 óratól este 8 óráig 1 és fél óra déli megszakítással a Maros folyóból való fák kivontatásával. Azon a 4 drb. fába szorított védtelen férgen annyi az ostromlás, a hány szörszál van a testen, de most már nem elég az ostor, hanem ostornyélre került a sor és mindezt a brutalitást a vedgáton sé-táló nagy közönség végig kell hogy élvezze. És miért? Azért, mert a Ländler cég és nem egy szegény emberé. Besszeg ha egy szegény fuvaros kocsijára tesz fél ói fát és kiéhezett gebéje nem bírja el és párszor rávág az ostor-ral, azt meglátják nyomban, de leghamarább meglátja az aradi éber rendőrség. A Ländler céget nem látja senki és nem görbül meg egy bejasszála sem. Egy aradi polgár.

— Ellopott fényképező gép. Elloptak egy periscopius applanatos, fekete kihúzó 9-12 teljesen új fényképezőgépet. A kiknek esetleg megvételre kínálják, hívják fel reá a rendőr-ség, vagy Asbóth Oszkár Wesselényi utca 12. l. em.) figyelmét.

— Népgyűlés a házbéruzsora ellen. Buda-pestről jelentik: A kerületi szociáldemokrata pártszervezetek fölhívására vasárnap délután a főváros szervezett munkássága nagy tüntetést rendezett a házbéruzsora ellen. Feleségükkel és gyermekekkel kivonultak az utcára. A Hunyady-téren gyülekeztek össze vasárnap dél-után három órakor a kerületi pártszervezetek. A gyülekezés délután félégig tartott. Amikor a vezetők az indulásra jelt adtak, a hatalmas menet megmozdult és a Hunyady-térről a Csengery-utca, az Andrássy uton, a Nagykör-uton és a Rákóczi uton át vonult a Garay-térre, a tüntető népgyűlés színhelyére. A me-netet lovasrendőr csapat nyitotta meg. Utá-nuk a pártvezetőség tagjai haladtak, köztük Huszár Károly néppárti képviselő. Mögöttük a hetedik kerületi pártszervezethez tartozó mun-kások és családtagjaik mentek. Elöl a gyer-mekek egy csoportban, nyomukban az asszonyok és végül a férfiak, akik hol munkásdalokat énekeltek, hol meg zajosan abogolták a ház-béruzsorásokat s a házmeistereket a táblákon, a melyeket mindegyik csoport élén vittek, ha-sználó fölírások voltak. Olyan incidens, amely a Naszády Béla kerületi kapitány vezetésével ki-vonult rendőrség beavatkozását tetle volna szükségessé, nem fordult elő. A menet nyugod-tan haladt útján s mindössze egy egy gyer-meknek, vagy asszonynak rosszulléte okozott néha kisebb zavart. Ezeket a menetet két ko-sival kísérő mentők vették ápolás alá, 76 kimerültek számára pedig a pártvezetőség egyfogatu bérkocsikat bérelt, amelyek hosz-szu sorban haladtak a menet után. Fél-határa járt az idő, amikor a Garay-téren el-helyezkedett a tömeg. A népgyűlés, ame-lyen a rendőrhatalóságot Tabakovich Géza ke-rületi kapitány képviselte, a gyermekekre és asszonyokra való tekintettel egészen rövid volt: mintegy husz percig tartott. Szabados Zádor volt a népgyűlés egyetlen szónoka. — Híves hangon foglalt állást a házbéruzsorá-folyton emelő háziurak ellen, majd a főkapitányt szólította fel, hogy ne adjon a háziuraknak randírségséget lakóik kíméletlen kiuzsorázá-sához. Beszéde után még Tarczai Lajos mon-dott néhány buzdító szót, aztán a népgyűlés egyhangúan elfogadta az elője terjesztett me-morandumot, amelyben Bárczy István polgár-mesterhez fordulnak a lakásnyomoruság meg-szüntetése érdekében. A terjedelmes memoran-dum újabb kislakások építését, a magánházak-nak adómentességet, olcsóbb építési sza-bályzatot, községi téglagyár felállítását és egyéb speciális intézkedéseket sürget. A memoran-dum felolvasása után a tömeg a legnagyobb rendben oszlott széjjel. A kivonult mentők kilenc esetben nyújtottak segítséget azok-nak, akik a nagy hőség következtében el-ájultak.

— Baleset a vasuti műhelyeknél. Ma dél-után hat óra tájban a vasuti műhelyeknél Szigeti István 25 esztendő géplakatos egy mezdonyt egy szerkocsival akart összekapcsolni, mikor váletlenül beleesett a vágányok között lévő gödörbe. A szerencsétlen gépész bal kar-ját elörte és job-balántékon is súlyos sérü-lést szenvedett.

— Letartóztatott tolvaj báró. Kaposvárról jelentik: A gyékényesi határrendőrség letartóz-tatta Zornberg Sándor bárót. Zornberg ellen többrendbéli lopás miatt folyik eljárás és elme-beli állapotának megfigyelése végett a kapos-vári kórházba internálták. Abonnan azonban nemrég megszökött. Zornberg bárót viasszal-lították Kaposvárra.

— Náder J. késműves Arad. (Minorita pa-lota.) Borotvák, ollók, zsebkések gyári rak-tára.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.

A kiváló bőr- és lithiames gyógytörás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényed, csukor-betegségnél, vörhenyed és hurutos bántal-maknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes csapóvíz.

Kapható ártanyrikereskedésekben és gyógyszertárakban.

SCHULTES ÁGOST

Nyári tréfák.

— Hol marad a cápa? —

*

(Dacára annak, hogy már augusztus 1-ét irunk és a fürdőszeszonnak nemsokára vége, a jó öreg fiumei cápa csak nem akar jelentkezni. Ez a dolog szeget ütött a fejembe. Fogtam magam és felkerestem az öregot a quarnerói öbölben. A cápa nem valami barátságosan fogadott):

A cápa: Mi az, már megint újságíró? Hallat-lan, nem hagyják az embert békében. Mi kell már megint?

En: Bocsanat uram, hogy savarni bátorke-dom. Hogy méltóztatik?

A cápa (ridegen): Mint hal a vízben. No, mi kell? Megjegyzem, hogy nem állok interjúnak!

(Láttam, hogy így nem érek célt. Másfépen kell az öregot megkörnyékeznem. Felvettem legba-rátságosabb archifejezésemet.)

En: Olyan ismerős Cápa ur képe. Nem méltóztatott Aradon megfordulni? Mintha már talál-koztunk volna.

A cápa (barátságosan): Aradon? Nem, az nem én voltam. Az a bátyám volt, a Zeiner. Toll-koreskedő a Rákóczi-utcaiban. Ismeri a Zeinert?

En: Hogyne ismerném. Hiszen nála szerex-zük be az egész évi szükségletet. Tudja, hogy ne-künk rengeteg tollra van szükségünk. Zeiner ur üdvözlését küldi.

A cápa (vidáman): Keblemre öcsém. Hát mért nem szolt rögtön. Parancsoljon egy jó kis havan-nát. Ez valódi ám, nem hamisítvány. Itt nincsen finánc.

En: Jól él Cápa bácsi! Remélem most már nem dob ki és megfelel a kérdéseimre.

A cápa: A legnagyobb örömmel. Oh, csak hogy végre egy földit is látok. Mindig azok az utálatos pesti újságírók. Éppen az előbb dobtam ki egyet, aki a Journaltól jött.

En: Hát kedves Cápa bácsi, legyen szíves megmondani, miért nem jelentkezett eddig, noha szivszorongva várják mindenütt és a szezon is a végére jár már.

A cápa (borongó keserűséggel): Ön a száz-huszonhetedik, aki ezt tőlem kérdi. Hogy miért nem jelentkezem? Hát nem akarok jelentkezni? Hát nem heverészek már hetek óta álmatlanul egy izgalomban, várva a percet, amikor végre megje-lenhetek a fiumei reprezentanza előtt, hogy tiszta-letdijamat felvehessem. De hát uram, ha egyszer nem lehet. Minden ellenem esküdött. Hígyje meg uram, én volnék a legboldogabb, ha már kidug-hatnám a fejemet a fiumei mólón. Uram, ha es sokáig tart, én megbolondulok. A feleségem máris Schwartzert emlegeti.

En: Hiszen tavaly már júniusban megtetszett jelenni.

A cápa (keserűen): De tavaly nem voltak választások. Oh ez a Khen, ez a Khuen! Emlék-szem, tavaly június 23-án már pikkoltunk és el-mentünk Harzburgba nyaralni. Tudja, nagyon sze-retek hegyet mászni. De az idei nyaralásunkat el-vitte az ördög!

En: De hiszen a választások június első he-tében már véget értek. Attól lehetett volna...

A cápa (közbevág): ...Fiatalembert, úgy lá-tom, ön rossz újságíró. Ön megfélekedezik arról, hogy a választások után megkezdődött az ország-gyűlés, amely még mindig tart. Megfélekedezik a repülőversenyekről. Megfélekedezik Berroneusról. Megfélekedezik a krassészőrényi árvízről. És meg-felekedezik Fényes Lászlóról.

En: Fényes Lászlóról? Ki az?

A cápa: Az ön kollegája „Az Est”-nél. Uram, ez az ember az én legnagyobb ellenségem. Mikor már azt hittem, hogy felvirradt a szabadu-lás hajnala és megjelenhetek a kikötőben, mika

már azt mondom a feleségemnek: „Rezsini drámám, készítsd ki a frakkomat, mert holnap reggel kiuszkálók”, egyszerre csak lecsap rám ez a Fényes az ő lépfenésével, szembetegeivel meg a nyavalyatörőseivel és én megint kicsuszam. Halálra egy ember. A szenzációival engem teljesen fölélegessé tesz. Egész buskomorrá tett.

En: Vigasztalódjék Cápá ur. Az országgyűlésnek vége, a Borromeust visszavonták és ha jól tudom, Fényes László is szabadságra megy. És még olyan hosszú a nyár.

A cápa: Fenét hosszú. Azt hiszi, hogy én egész nyáron szabadon grasszálhatok. Ha augusztus tizenötig meg nem jelenhetek, akkor vége. Így szól a szerződés, amit Fiume városával kötöttem. Tizenötödikén túl a smuciának egy vasat se fizetnek. Tizenhétadikán van ő felsége születésnapja és akkor a kikötői ünnepségek révén amúgy is emlegetik a várost.

En: Ahá! Hát Cápá bácsi Fiumét reklamirozza.

A cápa: No csak hogy rájött. Az én révémen emlegetik Fiumét. Ha már most nagy események vannak, az újságok nem vesznek rólam tudomást. Azért kell nekem drakkolnom mindenért. Hogy ne legyen földrengés, hogy Alfonz királyt meg ne ölje az anarkisták, meg hogy a pápa ne bocsásson ki bullákat. És most jön ez a Fényes László és megzavarja a terveimet!

En: Ne búsuljon azért Cápá bácsi. Még van két egész hete.

A cápa: No jó, ha Fényes tényleg szabadságra ment, akkor nem félek. Akkor még megjelenhetek. Csak ne történjék valami. Tudja minden reggel már négykor felkelek, hogy a lapokat elolvassam. Mondhatom mindannyiszor szívdobogást kapok, ha egy nagy címet látok.

En: Ne féljen öreg. Fel az uszonnal! Rá kerül még az idén magára a sor. No isten vele. Kézcsókomat önagyságának.

A cápa: Köszönöm fiam. Mondja meg a bátyámnak, a Zeinernek, hogy írjon egyszer másszor. Maga egész megnyugtatótt avval a Fényessel. Ha nem azért mondhatom magának fiatal ember, hogy a kacsának mégis jobb dolga van. Ő szabadon röpködhet télen-nyáron. De én bizony csak szezoncikk vagyok.

— 0. —



1951

ÜZBAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— Kassa—debrecen—aradi vasút. Debreceni lapok írják: Legfőbb ideje, hogy a vidéki városok életbevágó érdekei ezen a téren is figyelembe vételessen a végre komoly törekvések tárgya legyen egymással való összeköttetések ápolása is. A sugárirányú fővonalak között transzverzális fővonalak létesítése, a vidéki központok közvetlen összeköttetésekének lehetővé tétele volna e téren az első, a legfontosabb teendő. Lehetetlen tehát kicsinyelni annak gondolatát, hogy egy kassa—debrecen—aradi irányban vezetendő fővonalal legyen módunkban belekapcsolódni az ország keleti felének vasúti forgalmába. Amint sikerült a baja—bátaszéki új vasúti vonallal direkt kapcsolni egybe az ország délkeleti és délnyugati részét a függetleníteni a budapesti kerülettől, amint megtörténhetett az északnyugati és délnyugati részek közvetlen vasúti összeköttetése a komárom—érsekújvári vonal útján: úgy kellene komolylyá válnia a megvalósulnia a kassa—debrecen—arad—temesvári összeköttetésnek is.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 1.

Kínálat kielégítő, vételkésv korlátozott, 15 ezer mm 5 fillérrel olcsóbb.

Arak 50 kilónként számlálva:

	Déli váriat	2 órai váriat
Buza 1910. októberre	9.32—9.33	9.34—9.35
Buza 1911. ápriliára	9.62—9.63	9.64—9.65
Arak 1910. októberre	7.08—7.09	7.08—7.09
Zab 1910. októberre	7.18—7.19	7.15—7.16
Tengeri 1910. aug.-ra	5.76—5.77	5.77—5.78
Tengeri 1911. májusra	5.80—5.81	5.69—5.70

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Aug. 1. —

Magyar aranyárjádék 4%	...	113 —
Magyar koronajárjádék 4%	...	91.80
Magyar koronajárjádék 3½%	...	82.75
Magy. földterherm. kötvény 4%	...	92.60
Horvát-szlavon földterherm. kötvény	...	93.50
Magyar nyeresémsorsorjegy kölcsön	...	224.25
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	...	157. —
Osztrák járadék papírban	...	93.50
Osztrák járadék ezüstben	...	97.50
Osztrák járadék aranyban	...	116. —
Osztrák koronajárjádék 4%	...	93.50
1860. évi osztrák államsorsjegy	...	171. —
Osztrák-magyar bankreszvény	...	18.42
Magyar hitelbank-reszvény	...	861. —
Osztrák hitelintézeti részvény	...	668.75
Osztr.-magy. államvasúti részvény	...	740. —
20 frankos arany (Napoleonador)	...	19.06
Német birodalmi márka	...	117.40
London vista	...	240.10
Páris vista	...	95.20
20 márkás arany	...	23.49

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Arak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Aug. 1.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új ...	8.30—8.40
76 " " " " " "	8.50—8.60
77 " " " " " "	8.65—8.70
78 " " " " " "	8.75—8.80

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos új ...	8.25—8.30
Rozs új ...	6.10—6.15
Árpa új ...	5.10—5.20
Zab új ...	6.30—6.35
Tengeri régi ...	5.50—5.55

Feladó szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

VITA FORRÁS

SOSKUT VASMEBYE

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegnek, köszvény hólyag- és vesebetegnek.

Félpohár VITA-forrás a gyomorerést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa: 2925

„CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10—13.

Főraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógyszerárban.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. aug. 2-án, kedden:

1. A dragonos. Bohózat. — 2. Két kis jóbarát. Életrajz.
3. A brazil tengerpart. Látványosság. — 4. Száj-kosár. Humoros. — 5. A tizenkettedik órában. Dráma.
6. Japán körmenet. Látványosság. — 7. A világ vége. Humoros. — 8. Fagyűlölet. Dráma.

Előadások este fél hét órától kezdve.

Helyárak: I-es hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTER.

Főkönyvelő,

perfekt német levelező, nős, nagyobb vállalatokhoz

november 1-ére
ajánlkozik.

Szíves megkeresések „Gyári Könyvelő” jelige alatt Engel Jenő hirdető irodájába Temesvár küldendők. 2624

Dr. Halász miskolci szakorvos

„SANITOL”

száj- és fogápoló szer

Minden eddigi létezőnél tökélezebb és megbízhatóbb szer,

melyek a legújabb megállapított tudományos és klinikai vizsgálatok alapján egyedül sikeres és helyesnek talált alapelvek szerint készülnek. Használati utasítás szerint eljárva, a fogakat megvédi a romlástól. Végtelen kellemes szájíz. Ideálisan tiszta száj és fogak. 2724

Megfizethetetlen előnyük,

hogy rendszeres használatuk mellett megvéd a heveny fertőző betegségektől (vörheny, kanyaró, torokgyík stb.) és azért gyermekek részére már az okból is különösen alkalmas a használatuk. Ideális szép és jó fogaké. Kaphatók használati utasítással.

Vojtek és Weisz droguériájában, Aradon.

Nagy üveg szájvíz 2 korona, kis üveg 1 korona 20 fillér. Fagpor 1 korona. Fogkefe 1 korona 40 fillér.

Üzlet áthelyezés

folytán mai naptól, egész augusztus hó 5-ig
összes raktáron levő
férfi- és gyermekruhákat rendkívüli olcsó árban árusítom ki.

Kérem ez alkalmat okvetlen felhasználni.

ARAD, FORRAY-UTCA (Gróf Hunyadi palota)

2897

BRAUN ruhaárúháza.

Teljes tisztelettel

Magándetektiv és felvilágosító intézet

Arad, Forrai- és Rákóczi-utca sarok. Elvállalok bizalmi, házassági, örök-ségi és egyéb kényes ügyekben **kutatásokat**, személyek, lakások üzletek, avagy alkalmazottak feltűnés nélküli megfigyelését, eltűnt egyének

kinyomozását

bel- és külföldön. Levélbeni meghívó-okra bárhol megjelennek. Titkos intézkedés 2901

Vezető: **FODOR A.**

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobbszámú óra és ékszertárára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész 2902
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcseréltetnek
TELEFON 438. TELEFON 438.

Kovács Gusztáv

fűszer- és csomago-kereskedésben

Erzsébet-utca 13.

augusztus 1. vagy augusztus 15-iki belépéssel 2867

kerestetik egy ügyes

pénztárnoknő

Ugyanott jó családból való fiuk

tanulóknak
azonnal felvétetnek.

Házi mosószappanok

piperezappanok, illatszerek, stearin és templom-gyertyák

ugyszintén mindenféle mosócikkek legolcsóbban beszerezhetők

Lorenz Károly

szappangyárosnál 2044

Arad, Forray-utca.

PRO HIRDETÉSEK.

Ipari munkák.

Ügyes kártyos

olcsón ajánlkozik házakhoz dolgozni egy helyben, mint vidékre. Stáhl M., Bercsényi Miklós-utca 82. sz. 2657

Lakás.

Kiadó

Pécskán, a főtéren egy üzlethelyiség lakással. — Bővebbet özv. Thurszky Nándornénál, Pécskán. 2805

Modern lakások.

Két 4 szobás erkélyes lakás minden szükséges mellékkel. — Épületben november 1-re kiadó. Karolina utca 8. sz. házban. 2890

Két szobás

lehetőleg utcai lakás, külön bejáratú vagy előszobával, mellékkel. — Előszobával, mellékkel. — részére november 1-ére. Ajánlatok „Hivatalnok” címen a kiadóba. 2887

Kiadó

Egy első emeleti lakás 4 szobás erkélyes lakás hozzá tartozó mellékkel. — gáz- és villany-ágítással november 1-től kiadó. Salacz-u. Solymos Testvéreknek. 2932

Keresek

november 1-ére egy 5 szobás modern uri lakást 1-ső emeleten, az Andrassy uton, vagy annak közelében. Ajánlatot kérek Róth József szállítóhoz Eötvös-u. 8. 2931

Magányos családi ház

4 szoba és fürdőszoba, konyha, kamara, mosókonyha, pince és kert. Kiadó, esetleg eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2914

4 szoba és mellékkeliségekből

álló lakás elköltözés miatt azonnal kiadó Orczy-utca 27. szám alatt. 2917

Lakás

modern 7 szobás 1300 kor. és 3 szobás 900 kor árban, Sárossy-utca 5. szám alatt Friedmann-házban, november 1-től kiadó. 2919

Betöltendők.

Júni

kerestetik 4 éves kisleány mellé, német nyelvet beszélő előnyben részesül. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2886

Egy ügyes

kiszolgáló, szakképzett, szorgalmas fűszerkereskedő segéd, ki a román nyelvet bírja, augusztus 15-én alkalmazást nyer. Fizetési igényekkel sajátkezűleg megírt ajánlatok beküldendő Róth Jakabhoz Tanke Biharmegye. 2881

Butor.

2 darab

szép és jó karban levő 2 ajtószekrény és 1 mosdó tükörrel jutányosan eladó. Cím a kiadóban. 2885

Különféle.

Eladók kisebb-nagyobb

pálínkahordók. Kling Jakab, Fejsze-utca 17. 2875

Technikus rajzoló

naponta pár órai rajzmunkára kintűnő fizetéssel kerestetik. Levélbeli megkeresés: Asbóth Oszkár Wesselényi-utca 12. sz. 2874

Lampion, Confetti

legolcsóbb árban. Crépe papírok a legdivatosabb színekben. Nyári Divatalbum 60 fillér Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. Telefon 517. 167

A nyaraló és fürdőző

közönség figyelmébe ajánlom 90 ezer kötetes kölcsönkönyvtárat. — 80 000 kötetes zenekölcsönző intézet. — Confetti és lampionok legjutányosabb forrása. — Olcsóságok levélpapírosban. Üzleti könyvek: Strazák stb. nagy raktára. — Irodai kellékek és írószerekben különlegességek. — Antiquarium. Kerpel Izso könyvkereskedése Aradon. Telefon 385. sz. 525

Ka cigarettázik

használat Progress szivarkahüvelyt. 100 drb 26 fill. 1000 drb. K 240 Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Jó menetű szatocsüzet,

hol italengedély van, eladó. Gróf Leiningen-u. 10. sz. 2844

Könyv és zene.

Pedál-cimbalmot

jó karban levőt, megvételre keresek. Cimeket kérem a kiadóhivatalban leadni 2874

Állást keres.

Vegyeskereskedésben

kezdő segéd alkalmazást nyerhet. Ajánlatok Wittenberger Mór Kovács-utca. 2921

Intelligens

urleány ajánlkozik irodai munkák végzésére, esetleg előkelő üzletbe mint pénztárnoknő is elmegy. Meghívásra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban. 2894

„Pénztárnoknő”

ovadékkal állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2922

Olvasóinkat
tisztelettel kérjük
bevásárlásaiknál
lapunkban olvasott
hirdetésre hivatkozni.

Olcso bevasárlási forrás!

Kilényi C. és Társa

a „Kék golyóhoz“ 291

Arad, József főherceg-ut 11. sz.

Óriási nagy választék Schantong, Rekord Ripsz selyem fényű ruha vásznak a legdivatosabb színekben. Himzett batisztok, Zephierek, kartonok, mosó és gyapjú delaine az idény előrehaladottsága folytán rendkívül **olcsón** lesznek kiárusítva. Nagy parthie vétel gyermek Cloth és vászon kötőben.

Aradi Fehérnemű Készítő Ipar Vállalat. — Freimann Lipót, tulajdonos.

Városi és megyei telefon 651.

Figyelem!

Nagy fehérnemű vásár!

Női hálókabátok 2.40, 3 —, 3.50, 4 —
Női nadrágok 2.—, 2.50, 2.80, 3.—
Gyermek intézeti fehérneműek
olcsó árban. 2818

Menyasszonyi kelengyék 200 K.tól 4000 ig.
Férfi fehérneműek mérték szerint a legolcsóbb árban. A tavalyi mintagyűjteményemet olcsón kiárusítom. Vidéki meghívásokra dusan felszerelt új mintagyűjteménnyel azonnal jövők. Kiváratra költségvetéseket adok.

Legjobb és legolcsóbb forrás.



Kizárólagos

kávé



tea és rum

= üzlet. =

ATLANTIKA

**KÁVÉ és TEA
BEHOZATAL**

Villanyüzemű kávépörkölőn (legújabb rendszer)

minden órában friss pörkölés.

ARA D, Andrassy-tér 20., sz. szemben a megyeházzal.

szakszerű, példásan tiszta kezelés.

4309. szám.

Kisjenő járás főszolgabírája.

Versenyárgyalási hirdetés.

A vadász-talpai vicinális út 1910. évi utfenntartási munkálataira 1910. évi augusztus hó 16-án délelőtt 9 órakor hivatalom helyiségében, zárt ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos szóbeli nyilvános versenyárgyalást tartok.

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet
Gurahoncon.

Ajánlunk elsőrendű száraz 7 láb hosszú

szőlőkarót

ugyszintén

bükk, cser és gyertyán hasáb és dorongfát

a legjutányosabb árak mellett. — Kiváratra ajánlattal szolgálunk.

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet.

2707

Aradinyomda részvénytársaság könyvnyomdaja.

Teljesítendő munkálatok: 100 garvad rostálatlan kavics kiszállítása és beágyazása.

Kikiáltási ár 1316 korona.

Bánatpénz 66 korona.

Egyéb feltételek hivatalomban tudhatók meg.

Kisjenő, 1910. évi július hó 29-én.

2918

Csukay,
főszolgabíró.

856. szám.

Árverési hirdetmény.

E. Simánd község határában fekvő 418—1600 hold területű volt Lonovich féle ingatlanon gyakorlandó vadászati jog 1910. augusztus hó 8-tól 1913. december hó 31-ig terjedő időre a község házában 1910. augusztus hó 8-án délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen fog haszonbérbe adatni. Az árverési feltételek a jegyzői irodában megtekinthetők.

E. Simánd 1910. július hó 30. án.

2920

Az e öljáróság.

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festőgyáranak festékével.